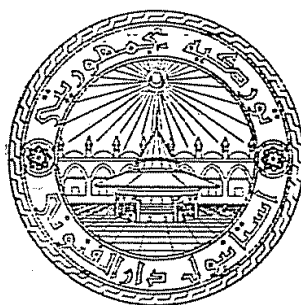

دار الفنون الکتابیات و التبرمجیات

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

مارت — ۱۹۲۶

شہزادہ ہاشمی — اوقاف مطبعہ بنی

۱۹۲۶

فلسفه قدیمه اسلام عالیه نه‌شکاده و هانسی طریقه کیردی

اوچونجی عصر هجری ده ، علوم و معارفه نظر و برهان منهجی تعقیب اداسنده یولونان (متکلمین) سیستمی قارشوسنده یکی برجریان تبلیر ایتمه یوزطوتمشدی . بوجریان هجری ایکینجی عصر دن اعتباراً باش‌الایان ترجمه فعالیتک مولودی ایدی . او زمانه قدر هر متفکر نظریه‌چی به (حکیم) دینیلدیکی حالدیه بویکی جریانی تمثیل ایدنلره؛ سیستملرینک منشأ نه تلمیحاً، یونانی براسم ویریش یعنی (فلاسفه) دینیلشمشدی .

برنجی عصر هجری نصف اخیردن اعتباراً الهیات ساحه‌سنده ظهور ایدن مختلف جریانلرک تمثیلرینه (متکلم) ، طبیعیات و مابعدالطبیعیات ساحه‌لرنده تمایز ایدنلره ده (حکیم) نامی ویریشکن ینه بو ساحه‌لرده اوغراشان بر قسم متفکرلرک (فیلسوف) اسمیه ایریاسی ، بونلرک آیری مبادی و فرقلی مه‌تودلره توفیقاً عنعنوی برجریانی تعقیب ایتیش اولموردن نشأت ایتمشدی . بوجریانی تعقیب ایدنلر متافیزیک سیستملرنده کی شودرت اساسله متکلمیندن ایریشلردی :

« — عالم ازیدر . » لله خالق کائناتدر ، سوزی مجازی بر تعبیوردر . الله ، علت اولی اولمق اعتباریه ماده‌نک صانعیدر . فقط علت اولی‌نک اثری اولان (ماده) ، تعبیر دیگرله (عالم) زمان ایچنده اولمش و برزمانده باش‌لامش دکلدر . (الله) ایله (عالم) آره‌سنده کی نسبت علتله معلول آره‌سند، کی نسبتک عینیدر . بناءً علیه آره‌لرنده زماناً تقدم و تأخر بوقدر . اللهک معین بر زمانده و بر مقصده کوره اراده‌سیله عالمی خلق ایتیش اولدینی فرض اولونورسه ، اراده‌سنی اکمال و مقصدینی تأمیندن اول نقصان اولماسی ایجاب ایدر . بوایه کالده مطلقته منافیدر . الله ایسه کامل مطلقدر [۱] .

[۱] اسلام فیلسوفلری عالمک قدیم اولدینی حقتده کی ادعایینی باشلیجه اوچ دلیل استناد ایتدیرمشلردر . (تہافت‌الفلاسفه) ده غزالی طرفندن انتقاد ایدیان بو اوچ دلیلدن اک قوتلیسی شودر : « عالم قدیم دکسه حادث اولمق ایجاب ایدر . حالبوکه حادثک بلاواسطه قدیمدن صدوری محالدر . چونکه عالمک حدوثی ایکی صورتدن خالی اوله‌ماز . یعنی بو حدوث یا برمرجح ایله‌در و یا بلامرجح‌در . اگر بلامرجح ایسه عالمک حادث اولمیه‌رق امکان صرف اوزره قالماسی ایجاب ایدردی . چونکه برمرجح اولمق‌سزین ترجیح باطلدر . اگر عالمک حدوثی برمرجح ایله اولدیه شو سؤال‌لره

۲. — عالم ابدیدر . چونکه عالم جواهر واعراضدن (ماده وقوتدن) مرکبدر . حالبوکه جواهرک عدمی موجب بر سبب معقول یوقدر . عالم موجود اولدقدن صوکره کونک برنده یوق اولسی ؛ اولسه اولسه ؛ اراده قدیمه ایله اوله بیلیر . حالبوکه اراده قدیمه ایله عالمک عدمه کیتمه سی محالدر . چونکه الله اولا عالمک عدمی ارانه ایتوب وجودنی اراده ایتمشکن صوکره اونک عدمی اراده ایدرسه کندیشنک بر حالدن دیکر بر حاله تغیر ایتسی لازم کلیر . بو ایسنه ذات باری حقنده محالدر . محالی مستلزم اولان عالمک عدمی ده محالدر .

۳. — اللهک علم واراده سی آنجیق کلیاته یعنی کائناتک قوانین عمومیه سنه تعلق ایدر . جزئیاته یعنی هر کونکی حادثه لره تعلق ایتمز . چونکه جزئیاته ، تغیر دیکرله هر آن سرزده ظهور اولان حادثه لره تعلق ایتدیکی فرض اولونورسه علم الہی ده تغیر دیکرله ذات باری ده تغیر اولیق ایجاب ایدر . حالبوکه الله هر درلو تغیردن متعالیدر .

۴. — روح بشر ، هر نوع کالانی قبول ایتک قوه سندن عبارت و غایه وجودی عقل فعال ایله اتحاددر . روح بو کاله واصل اولنجه سعادت ابدیهیه مظهر اولمش اولور . دیمک که سعادت مطلقیه آنجیق کمال ، تزکیه نفس ، طهارت روح ایله نائل اولیق ممکندر . شو حالده بعدالموت نفس انسانی یا وصف ایدیله من بر لذت ایچنده ، یا خود تعریف قبول ایتمز بر ألم ایچنده بقای سرمدی ایله باقیدر . انسانلر دنیوی مراتب ولداننده تعداد ایدیله میه جک نسبتده متفاوت اولدقلری کی روحانی آلام ولذات درجاتی اعتباریله ده لایعد بر حالده متفاوتدرلر . نفوس کامله زکیه اربابی لذت سرمدیهیه ، نفوس ناقصه ملوئه اصحابی ده ألم سرمدیهیه مظهر اولورلر . ألم متضی ایسه نفوس کامله ملوئه ایچوندور . بناء علیه امور آخرته دائر پیغمبرک خبر و یردیکی صورتلردن مقصود نعم و آلام آخرتی تمیلدر . چونکه خلقک ذهنی معنوی و روحی لذات وعقوباتی ادرا کدن عاجز

جواب بولق ایجاب ایتکده در: (۱) اورمچی احداث ایدن کیمدر ؟ (۲) اورمچ نیچون مؤخرأ حادث اولدی ده اولجه حادث اولدی ؟

بوسؤلره مرچی احداث ایدن الله ، مرچی ده اللهک اراده سی اولدینی یولنده و یرلن جواب بطلانه مؤدی اولقده در . چونکه بوجواب « جناب حق بو عالمک حادث اولدینی زماندن اول عالمک وجودنی اراده ایتدیکی ایچون عالم اولجه حادث اولدی . مؤخرأ بر اراده حادث اولدی ده عالمده بر اراده ایله وجوده کلدی » دیمکدر . حالبوکه بوجوابه اللهک اراده سنک حادث اولدینی قبول ایدیلکده در . فقط اللهک محل حوادث اولسی باطل اولدیندن اراده نک حدوثی ذات باری ده محالدر . عالمک حدوثی محال اولنجه قدیمی ثابت اولمش دیمکدر . »

اولد قلرندن بونلر لسان شرعده خلقك آ کلا یا بیله چکی شیارله تمثیل اولونمشلردر . یوقسه انسانلر ، قیامت دینلر معین برزمانده تکرار دیر یله چك دکلردر . نه قیامت ، نه جنت نه ده جهنم واردر . بونلر عوام ناسه مرتبه و درجه جهتیه جسماییدن داها عالی اولان عوالب وعقاب روحانی آ کلا نه بیلیمك ایچون تمثیل طریقله سویلنمش سوزلردر . هر فردك قیامت آتجق تولدیکي زمان قوبار [۱] . بو آدم حیانتده فضیلت علمیه و فضیلت عملیه بینی جمع ایتمش ایسه قیامت قویدقدن یعنی تولد کدن صوکره معنوی ذوق سرمدی به روحانی سعادت مطلقه به مظهر و نائل فلاح اولور . هم فضیلت علمیه دن هم ده فضیلت عملیه دن محروم ایسه بالعکس الم سرمدی به دوچار اولور . لسان شرعله خبر ویریان (نعم جنان) و (عذاب جهنم) ایشته بودر .

فضیلت علمیه سی اولوب ده فضیلت عملیه سی اولیان کیمسه نك نفسی علم ایله تکمل ایتمش اولدیغندن و قاتی متعاقب طویه جی الم روحی سرمدی اولز . دنیا ده ایکن مأوف اولدینی لذات جسمانی دن محرومیت اونی بر مدت تعذیب ایدرسده نهایت حیانتده ایکن قازانمش اولدینی فضیلت علمیه ذوقیه مألوف اولغه باشلار و طویدینی امدن قور تولور . فضیلت عملیه سی اولوب ده فضیلت علمیه سی اولیان کیمسه به کلنجه بر آدم کرچه روحاً بر الم طویماز . فقط دنیا ده ایکن علم ایله تکمل ایتیممش اولدیغندن روحی ذوقدن ده حظی اوله من . »

ایشته فلاسفه نامنی آلان غروب ، بودورت اساسله عینی زمانده کرک سافیه به و کرک یوتون متکلمین مذهبیرینه قارشی مجادله قابوسنی آچمشلردی . فقط ایکنجی درجه ده مسئله لرده بعضاً متکلمیندن بر مذهبله ، بعضاً ده دیگر بر مذهبله بیرلشدکاری اولمشدر . مثلاً صفات الله مسئله سنده (معتزله) ایله عینی فکری مدافعه ایلشلردر .

(اسلام فلسفه سی) قلیشه سیله افاده ایدیلکده اولان فکری جریان حقیقت حالده اسلامی بر فلسفه دکل ، بلکه یونان قدیم فلسفه سنك اسکندریه نقابنه بورومش ، اسلامی تعبیرلرله افاده ایدیلش بر استطاله سیدر . اصل اسلامی فلسفه بی مختلف کلام مکتبلرندن آرامق ایجاب ایتکده در . بز بو مقاله ده بالخاصه فلسفه اسلامی تعبیرله افاده ایدیلان جریان فکری بی تعقیب ایتمك ایستدیکمزدن بو جریانك ماهیت و قیمتی حقیقه بر فکر ایدینه بیلیمك ایچون اولا بو جریانك اسلام عالمنه نه حالده ثانیاً هانکی طریقله کیرمش اولدیغنی آراشدرمه من ایجاب ایتکده در :

اسلاملر فلسفی تتبعاته آتیلدقلری زمان؛ اووقته قدر برچوق صفحات کچیرمش اولانه یونان واسکندریه فلسفه سی متافیزیک الة اساسلی مسائلنه بر شکل مخصوصه وبره بیلیمشدی.. بوشکلی آکلایه بیلیمک ایچون فلسفه قدیمه تاریخنه سریع برنظر عطفی ایجاب ایتکده در یت اسلام متفکرلرینک فلسفه ساحه سنده نه یامش اولدقلرینی تعین ایده بیلیمک ایچون فلسفه قدیمه نك متافیزیک بومعین مسئله لرینه ویردیکی صوک شکلرک تئیی بر امر ضروریدر. چونکه بوشکلر معلوم اولمدیجه اسلامی اساسلرله یونانی فلسفه نك ناصیل تألیف ایدلش اولدیغنی احاطه ایتک ممکن اوله من. اوحالده فلسفه قدیمه مبدأ حرکت نه ایدی؛ بوفلسفه اسلامه کچدیکی زمان ناصیل برشکله منتهی اولمشدی؛ اولا بوجهتلری آراشیدرم:

قبل المیلاد ۶۳۶ تاریخنده (تالاس Thalès) ایله باشلاویه رق میلادی ۵۲۹ تاریخنده قدر یعنی اونایکی عصر دوام ایدن یونان حرکت فکریه سنده مبدأ، فیزیکی بعض تلقیات، ایلك دفعه موقع مناقشه قونولان موضوع ده عالمك منشأ وطرزتکونی مسئله سی اولمشدی. فقط بو فلسفه نك استناد ایتدیکی اساس او قدر صاعلام دکدی. چونکه بو اساسلر، قسماً یا ککش معلومات ایله غیر واضح ونقصان مشاهدلرک نتایجندن نشأت ایتمشدی. فی الحقیقه یونان فلسفه سی کاشانی کوجولتمش، اک بویوک قیمتی انسانه ویرمش، طبیعتک منظره صریحه سی حقیقت ظن ایدلرک ارضی مستوی بر سطح، سمایی ده بو سطح اوزرینه قاپاتمیش بر قبه کبی تاقی ایلشدی. بناء علیه ایلك فیلسوفلر اهمیتسز بر وسعته تصور ایتدکاری ارضی منحصرأ انسانك خصوصی مالکانه سی کبی کوریور، ییلدیزلری، اجرام سیاره یی ده علی العاده علام جویه ویا نارسا وینك تظاهراتی کبی تصور ایدیورلردی. یونان فلسفه سنك بدایتده کی استبصاراتی پك عمومی و پك سطحی اولدیغندن کاشانه اس اساس اوله رق طویراق. صو، هوا و آتش دن عبارت دورت عنصر قبول ایدیوردی. بو دورت عنصر عالم ده اک چوق منتشر کورولن دورت صورت جوهریه اولدیغندن بو تلقی او زمانلر پك طبیعی وواقعیه مطابق ظن ایدیلشدی.

یونان فلسفه سی ایشته اوقدر نقصان اولان بو ابتدائی معلوماته تنکون کاشات حقندم بر نظریه قورمغه قالدشمشدر. نظریه یی تأسیس ایچون ده بو دورت عنصر دن برینه دیگر اوچنه قارشی بر تفوق ویرمش واونی منشأ کوسترمشدر.

فیلسوفلردن برینه کوره عنصر ابتدائی (صو)، بر دیگرینه کوره (هوا)، بر اوچونچیسنه نظراً (آتش) ایدی. ظواهره کوره بو درت عنصرک امتزاجلرینه کوره

منشأ کاشانی ایضاح ایتک پک قولای کورولاشدی. چونکه صو ایجریسنه آتیلان صالاک در حال قهرینه ایندیکی، صویک [یغمورک] هوا کتلهسی آره سندن نزول ایتدیکی، آتشک الک بارز خاصهسی ده یوکسلمک اولدینی الک ابتدائی مشاهده ایله اوکره نیلمشدی. شو حالده عالم مرینک صورت تشکلی قولایجه ایضاح ایده بیلیمک ایچون آشغیدن یوقاری به یوقاریدن آشغی به اولان حرکات حقنده کی غیر واضح معلومانی بو اساسسز حادثه لرم تطبیق ایتمکدن باشقه یابه جق برشی یوقدی. بونک ایچوندرکه یونان فلسفه سی الک آشغی به ارضی، اونک اوزرینه صوی، صویک اوزرینه هوایی واک یوقاری یه ده منطقه نارینه یی قویق صورتیه تکیون کاشانی ایضاح ایلشدی.

بو فلسفه یه کوره اجسام خفیفه نک حرکت صعودیه سی، اجسام ثقیله نک حرکت نزولیه سی تمایله فیزیکی حادثه لر ایدی. بناء علیه حدودسز دکزلر، مائی هوا طبقه سی، سوده پربلدا یان لایعد بیلدیزلر اوصاف ذاتیه لری ایجابی اوله رق کندیلرینه مخصوص اولان محللری اشغال ایدیورلردی. دیمک که بوتون بونظام و حادثات تمایله ومنحصراً فیزیکه ایضاح ایدیلیوردی.

یونان فلسفه سی، خاقی تطمین ایچون برچوقده معبود ابداع ایلشدی. انسان شکلمده تصور ایدیلان بو معبودلر بیلدیزلی قبه نک ماوراسنده (اولیمپ Olympe) ده اقامت ایدیورلردی.

ایلمک فلسفه حادثات کونیه یی فیزیکه ایضاح ایتکله برابر افعال انسانیه یی بو صورتله تعلیل ایدمه مش، بونلری متفکر و جوال بر مبدأ اسناد ایتک اضطرارنده قالمشدی. هر شئی استکناه ایدن و روح دینان بومبدأ نه در؟ ایشه یونان فلسفه سنک وضع ایتدیکی ایکنجی مسئله ده بو اولشدی. بومسئله نک حلی ایچونده عالمک تکیونی مسئله سنده اولدینی کی ظاهری استبصارات سیستمی تعقیب ایدیلدی. ظاهری مشاهدانه نظراً تنفس ایتک یاشامق دیمکدر. بناء علیه نفس، حیاتدر. چونکه انسان تنفس ایتکدن کسیدیکی آندم ثولمکده، صولف نفسی متعاقبده جانسز، حسسز برهیکل جامد خالی آلمقده در. بوظاهری مشاهده دنده حیاتبخش اولان پرنسیب هوا ده در. هوا، هم روحک نشأت ایتدیکی منبع عمومی هم ده بوتون روحلرک مائی اولان مرجع عمومیدر، نتیجه سی جیقار یلشدر. ایشه هوایی ذی حیات بوتون موجوداته مبدأ عدایدن فلسفه بو صورتله درکه مادی برشکله و املقه برابر؛ آله واحد فکرینه واصل اولمشدر. فقط بو فکر ایلمک دفعه یونانیلرک ملی بولیته ییزی ایله چا یشیق مجبوریتده قالمشدی.

بو آله واحد کیمدر؟ یونان فلسفه سنک حائی تحری ایتدیکی اوچونجی مسئله ده بو

بولمشدر. بوتحرینک منتهی اولدینی نتایج، یونان فلسفه سنک منشأدن اعتباراً
ثابته بیزمه متبایل اولدیغنی کوسترمکده در.

یونان فلسفه سی ایچون بوتون بوتفحصلرده نقطه حرکت حواسک انطباعاتی، حواسک
ویردیکی معلومات اوزرینه مؤسس مادی تصورات بسیطه دن عبارتدی. نتیجه ده طبیعتیه
آحقق بومعلوماتک درجه سی قدر واضح اوله بیلمشدی.

فقط ینه بعض مشاهدات، حواسک ویردیکی معلوماتک حتی حقنه شبهه اوپاندیرمقده
کچ قالماشدی: بر باردق صو ایچنه بر قطره لیون داملاتیلورسه کوز بوداملانی صو
ایچنده تیز ایده مز. فقط شبهه یوقدرکه بولیمون داملاسی صویک ایچنده در. کذا اوزاق
بر اورمایک آغاجلرندن برینک پیراغنه بر دامله یاغور دوشسه بز بوسقو طندن متولد
سیسی طویه مایز. فقط بر صاغناغک حاصل ایتدیکی کورولتوی پک کوزل ایشیدیرز.
یوکورولتو اگر صاغناغی تشکیل ایدن قطره لرك حاصل ایتدکاری سسلرك مجموعی
دکله ندر؛ دیمک که حواسمز بز معلومات ویرمکده پک ناقصدر و بزی آلداته بیلمکده در.
یونان فلسفه سنک حافی آرادینی دوردنچی بویوک موضوع یعنی هر نه صورتله اولورسه
اولسون بر مصداق حقیقه مالکیمی بز مسئله سی ده بصورتله دوغمشدر.

روح بشر نه زمان بویه بر (مصداق Critérium) بولونه میه جفی شبهه سنه دوشرسه
او وقت یأس عقلی دینیلن حالته سوروکلنمش اولور. بو عالم، وهمدن، مخیله نك ابداع
ایتدیکی خیالاندن باشقه برشی دکلیدر؛ سوآلی ذهنی متصل عیقلار طورر. ذهن بر کره
بوشبهیه صابلا نیرسه، معلومات بشریه نك الك متین اساسلرینی تشکیل ایدن بوتون مادی
و محسوس شیلرك بردنبره ییقیلدقلرینی کورمک پک طبیعیدر.

یونان فلسفه سی ده تاریخ انکشافنده بر عصر کچیرمه دن اول بوصفیه کیرمشدیر.
زماننده کی آدملرك (فثاغورث) ه ارض اوزرینه ایتمش بر معبودکی باقمش اولملری سببسز
دکلیدی. سوفسطائیلرك ترهاتیه شاشیران بو آدملر، فثاغورثی الهی بر مرشید تلقی
ایتمکده پک حقلی ایدیلر. اوفثاغورثی که کندیلرینه اوکره تیلن شیلری درین درین
دوشومینی، حواسک انطباعاته اعتماد ایتمه میکی تعلم ایدیوردی. چونکه فثاغورث اونلره
عقلی استدلال طریقی آچشدی.

فثاغورث دییوردی که کوزو قولاق بزی آلداته بیلیر. فقط مادی طبیعتدن تمامیه خارچ
بولان شیلرده، بالخاصه عددلرك مناسبتنده، اشکال هندسیه نك اوصافنده حقیقت مطلقیه

«مصادف ایده بیلیرز:» «ایکی کره ایکی دورت ایدر»، «بر مثلاً ایکی ضایع مجموعی اوچونجی سندن اعظمدر.» «کی حکم کرده اصلاً و هم بولونه من.»
 دیمک بزم بر منطقه و همیات اینجنده یاشامقده اولماز نمکشدز. فقط، هیچ اولمزه
 بومنطقه نك بر عالم حقایق ایله محاط اولدیغه اولسون قانع اوله بیلیرز.
 نه آلمک نك مساعیسی سایه شنده فلسفه نظریه تمامیه مادی اولان پورنشیپلردن
 قور تولمه باشلادی. عصر ابتدائی به غائد مناظره لر یاواش یاواش سوندی. موقعی زمان،
 مکان، حرکت، فکر، وجود و الله کی موضوعلر حقیقه یکی تجزیه برافعه مجبور
 نالیدی. بوتجریاتک نتیجه سی ده حواسک شایان اعتماد اولمادیغی تصدیقه متجر اولدی. یکی
 تجزیات، یالکنز (آتم) لرله (حیز) ک موجود اولدیغی نتیجه سی بیجیقتاریسوردی.
 اساساً آتیه لیر فلسفه ایله اشغاله باشلادقلری تاریخندن اعتباراً شبهه و تردد ایله دزیندن درینه
 عیشجون بولونیورلردی. بوشبهه چوق کچمدهن فلسفه نك بالجه شعباتی استیلا ایلدی.
 ایشته شبهه لرله مالی اولان بو هوا اینجنده (سوفسطائیلر Sophistes) دوغوش و بونکله
 فلسفه نظریه نهایت بولشدز.

سوفسطائیلر اوزوقت معلوم اولان علومک کافه سی مقایسه ایدرک نتیجه ده نه وجدان،
 نه خیر، نه شر، نه فلسفه، نه دین، نه قانون نه ده مصداق حقیقت اولمادیغی حکمی
 ویرمشلردز.

فقطه انسان، کندیسنه رهبر اوله حق پرنسیب سز یاشامیه جغندن انکراطیعت حقیقه کی
 نظریاتی استناد ایده بیله چکی برشی تأمین ایده منسه بالضروره بونی باشقه جهت ده آرار.
 فلسفه نك بر مصداق حقیقت کوسترمک خصوصنده افلاسی کورونجه بالضروره درونی
 بر عقیده الیجا ایدر. یونانستانده احوال بویله اولمش، (سقراط)، بدیهی و اثباتدن
 مستغنی بر اللهک وجودی اعترافله اورتیه آتیه نشدز. بوضورتله ده یونانستانده فلسفه نك
 اوچنجه صفحه انکشافی باشلامشدر. بودوره ایمان و اعتقاد صفحه سیدر. سقراطله باشلامش
 افلاطونله انکشاف ایتش، وریبون طرفدن قانایلشدز.

(آنتیستنه Antisthènes) و (دیوژن Diogène)، حیاتی ریاضتلی و جمعیته
 هجوملریله اعتقاد و ایمان دوره نك افراطکار ایکی نمثی اولمشلردی. (ئپیکور Epicure)
 ایسه، ایمانک منفعت شخصیه دن باشقه بر رهبری اولمادیغی زمان؛ نه اولایله چکنی
 کوسترمشدی.

آرسطو ایله یونانستانده دردنجی بردور باشلامش اولدی . آرسطویه کوره ، استنقایدیه جک اساس عقدر . فقط عقله تجربه یی تعقیب ایتدیر . (زهنون (zénon) ده عینی صورته دوشومشدی . شوقدرکه (زهنون) تجربه دن باشقه (مسلمات عامه les sens communs) یه ده برقیمت وریوردی . زهنون ، حواسک انطباعاتک صفوت ووضوحی نرم ایچون کافی برره براوله جغنی اعلان ایتک صورتیه حقیقک بره صدای بولوندیغی قبول و بوتون شه لری بویه جه حل ایتک ایسته مشدی .

آرسطو وزهنونک اساس اتخاذا ایتدکاری پرنسیپلر، نظریات حتی ایمان دورلنده کی پرنسیپلردن بالکلیه فرقلی ایدی . بونکله برابر آرسطو دورنده ده فلسفه یونانیه خلقت عالم ، ماده مک ظهوری ، شرک ماهیت و وجودی ، روحک ابدیتی کی ادوار اولیه ده برچوق مناقشات اینتاج ایدن مسائل ایله اوغراشمشدی . شایان حیرت درکه آرسطو ایله تکرار باشلایان بوفعالیت ، سوفسطائیلرک هر شیده درین برشه کوردکاری ، انسانلرک حقیقتک مصداق مالک اولاییله جککاری ادعاسی کلیاً انکار ایتدکاری زماندن سوکرا اولمشدی .

کورولورکه یونانستانده کی حرکات فکریه شو صفحه لری کچیرمشدی : (۱) هر شیئه بلاتدقیق اینانیلان قبل التاریخی دور اساطیری . (۲) تجربه یه اصلا اهمیت و بره یین تحریات نظریه دورسی . (۳) ایمان دورسی . (۴) عقل دورسی . (۵) دوره انحطاط هر شیئه اینانیلان دوره ، جغرافیا ساحه سنده کی کشفیات ایله قایانمشدی . ایکنجی دوره سوفسطائیلرک انتقادی هجوملریله قایانیدی . اوچونجی دوره ، ریبیون (Sceptiques) ک شبه لری قارشوسنده بیتیلیدی . واصل اولدینی نتایج عظیمه ایله دیگر دورلره تفوق ایدن دردنجی دوری ایسه غیر محسوس بر صورتده بشنجی دور تعقیب ایتش اولدی . بردور انحطاط اولان بشنجی دوره کلنجه ، بوکاده رومالیلرک قدرت وسطوتی خاتمه چکدی .

یونان قدیمک حرکات فکریه جه کچیردیکی بو صفجه لر ، تمایله بر شخصک طفولیت صباوت ، شبابت ، کال و شیخوخت کی مدت حیاتنده کچیرمکده اولدینی صفحاتک عینی در اسلاملر یونان قدیم آثارینی ترجمه و تبعه باشلادقلری زمان ، متولوژی دورنه عائد استظورلر مسائلا املق اوزره ، دیگر درت دورک محصولی اولان مؤلفاتی کوزدن کچیرمشلردی . فقط : بولردن اک زیاده اهمیت ویردکاری سقراط و افلاطون ایله آرسطو و زهنونک تمثیل ایتدکاری افکار اولمشدی . بونک سبی اسلاملرک یونان قدیم فلسفه سفه

بالخاصه بو فیلسوفلرله اوغراشان اسکندریه طریقه آلمش اولمایدیر . چونکه بطلمیوس (Ptolémée Soter) ایله اوغلی (بطلمیوس فیلادلف P.Philadelphie) طرفدن تأسیس اولونان اسکندریه موزه نومی ، بالخاصه بو فیلسوفلرک مسلکرینه مشهور اولمشدی ، کرچه (بطلمیوس نهوه رژه ، P.Evergète) برآراق آتیه دن (صوفوقل Sophocle) ، (اورپید Euripide) و (ئشیل Eschyle) ک اثرلرینی ده جلب ایتدیره رک موزه نومده کی کتبخانه یه برلشدیرمشدی . فقط دیگر فیلسوفلرک آناری کی بونلرده اسکندریه عالمیری اوزرنده آرسطو وزه نونک کتابلری قدر حاکم بر تأثیر ایقاع ایدمه مشدی .

اسکندریه موزه نومنک باشنده بولونان و اثرلری عربجه یه ترجمه اولونان (ذیمقراطیس Démétrius de Phalère) ، (آراتوستن Aratosthènes) و ردوسلی (آپولونیوس Appollonius) کی عالمردده بالخاصه بو فیلسوفلرک مسلکرینه دائر یازمشلردی . آرسطو ایله (اسکندر) (بطلمیوس) آره سنده کی مناسبات دوستانه یه مبنی اسکندریه مکتبنک فلسفه تملی آرسطو مسلکی اولمشدی . بو مسلک ، عینی صورتده ، عالم اسلامده باشلایان حرکات فکریه نکه ده تملی اولمشدر . آرسطونک (مشائیة péripatéticienne) دینیان مسلکنک اساسی ، (برهانانی) و (استقراء) طریقه جزئیاندن کلیاته ، کلیاتندن عمومیاتنه اعتلادن عبارتدی . استقراء و استدلال ، یقینی قوتی ساحه تدقیقه کیرن حادثه لرک عددندن ، حجتی مجهوللرک کشفندن آلیر . بناء علیه نه قدر جوق جزئیات تدقیق و تتبع اولونورسه او قدر جوق قوت و وثوق احراز ایدره . بونک ایچوندرکه بومه توده ، مزعج و متممادی بر فعالیت مستلزمدر . چونکه اولاً تجربه و استبصار ایله واقعه لره کسب معرفت ایتک ، بونلری آکلادقدن صوکرده تأملات عمیقه ایله آره لرنده کی مناسباتی تعیین ایتک اقتضا ایدر . دیمک که آرسطو مسلکی قوه خیهلنک دکل قوه عقلیه نک فعالیتنه مستند ایدی .

کرچه بومنین مه تودی تعقیب ایدن آرسطونکده بر جوق خطالری اولمشدی . فقط بو خطالر قبول ایتدیکی طریق موصلدن دکل ، بلکه تجربه و استبصار اولونان واقعه لرک عدم کفایه سندن نشأت ایتمشدی .

ارسطونک بومه تودله استحصال ایتدیکی نتایجدن بعضیلری پک مهمدر . آرسطویی تعقیب ایدن فلاسفه اسلامیه ده بونتیجی لایق اولدینی درجه ده براهیمتله تعمیق ایتمشلردر . آرسطو حیاتک طبیعتده برطرز عمومی ده منتشر اولدینی ، مختلف اشکالده کورولن عضویتلرک یاشادقلری محیطک تحت تأثیرنده تشکل ایتدکاری آکلامش و بناء علیه محیطنک تبدیلیه اشکالک ده

تبدیل ایتدیکنک فرقه وارمشدی . آکلامشدی که حیات عضویه غیرمقطع بر سلسله در
 یو سلسله ایاک بسیط نباتن باشلایه رق انسانه قدر ارتقا ایتکده ؛ مختلف سهریلر غیر
 محسوس بر تحول ایله بر برلینه پیوسته اونقده در .

اسکندریه مکتبی فی ساجده آرسطونک مسلکی قبول ایتدیکی کی اخلاقی ساجده ده
 (رواقیون les Stoiciens) ک رئیس (زه نو ن Zénon) ک مسلکی التزام ایلشدی .
 بوسیدندر که دیگر مکتبلره نسبتله رواقیون مسلکی حکمای اسلامیه طرفندن ده یک
 ایرکندن تعمیق ایدیلشدر . زه نو نک اساس حکمتی انسانلره حیاته توفیق حرکت ایدیلجک
 بر اصول کوستره رک اونلری بویولدن فضیله کورتورمکدی . مسلکی بالذات کنیدیسی : « خیر
 نه اولدیغی بیلسه ک مطلقا اوکامل ایدرز » سوزیله اجمال ایدیوردی . بونک ایچوندی که
 « تعلیم و تربیه بوتون کالاتک منبعی » نظریله باقیوردو ویور که : « علمک ایلك معلوملری
 آله ایتک ایچون حسن سلیممه ، بومعلوماتی امتزاج ایتدیرمک ایچون ده عقلمه مراجعت
 ایتلی بز . بوتون احتراصلر ، بالجه مقدوح هوسلر ، معلوماتک نقصاندن ایلری کلیر .
 طبیعت جسمانیه مزک تشککده بز بر دخلمز یوقدر . بونی یاپان حکم قدردر . فقط بزده
 احتراصات وهوساتمه حاکم اولغی ؛ حر ، ذکی ، فضیلتی یاشامنی وهر خصوصده مقتضای
 عقله توفیق حرکت ایتکی اوکر نمک مجبورز . حیاتر تاملیه معنوی اولمالی و بزده ذوق
 و کدره قارش لایق دقالمالی بز . جمعیت ایچنده بر اسیر دکل بر عضو اولدیغیزی اونو تاملی بز .
 دائما خاطرده طوتمالیدر که طبیعت اعمالنده عمومیه میل وفر دلری کندی غایه سنه فدا ایدر .
 دیمک که بز ایچون قضا و قدره انقیاددن ، فضیلتک عناصر لازمه سی اولان معرفت ، اعتدال
 و عدالتی اوکر نمک چالشمقندن باشقه باشقه یابه جق بر شی یوقدر . بیلوروز که اطرافزده
 هر شی تبدل ایتکده ، و تولوم حیاتی ، حیات تولومی تعقیب ایتکده در : شو حالده هر
 شیک تولکده اولدینی بر عالمده تولک ایسته مه مک بدلاق دکلیدر ؟ »

« برنهرک صوبی دائما تجدد ایتدیکی حالده ، شکل و نظره سنی ناصیل محافظه ایدر سه
 طبیعت ده طبق بونلر کی متصل آقار . کائنات ؛ هیئت مجموعه سیله نظر اعتباره آلیر سه ؛
 غیر متحولدر . فقط حیز آتوملر و قوت دن باشقه هیچ بر شی سرفندی دکلدر . صور
 طبیعت اساس اعتباریله موقت و متبدلدر .

اونو تاملی بز که انسانلرک قسم کلیسی غیر مکمل بر تربیه آلمشدر . بناء علیه زمانلرک عقائد
 دینه سنی صار صمقندن اجتناب ایتلی بز . بز ایچون جهانده بر قدرت غایه وار اولدیغی

بیلیمک کافیدر . غیر جزئی برمبدأوارددر . فقط مشخص بر الله یوقدر . بوقدرت عالیته
بر شخص صورتنده تمیل ایندکدن صوکرافضله اولهرق اوکا بر طاقم صفتلر ، انسانی
احتسایلر واحتراسلر اسناد ایتک بدلالقدن باشقه بر شی دکلددر . شو حالده اولیپ
هاتفلری حقنده کی عقیده بر افسانه در . تصادف دینیلن شی ده مجهول برسیدک اثریدر .
تصادفکده بر قانونی وارددر . طبیعت ، مقاومت قابل اولیان بر طاقم قانونلره تابعدر .
یوقانونلر کائناتی مجبوری الحرکه معظم بر اوتومات حاله قویار . دنیایی املا ایدن قوه
حیاتییه بسیط آدملر معبود نامی ویریرلر . هرشیک معروض قالدینی تحولات ، بر تقدیر
ازلی مقتضاسی کبی اولور . دنیه بیلیرکه دنیا ترقیاتنده ، آنجق بر طرز معینده تکامل ایدن
بر تخمه بکزر .

روح بشر ، شعله حیاتدن ، موجوداتک مبدأ عمومیسندن بر شراره در . حرارت
کبی بر وجوددن دیکرینه انتقال و نهایت مبدأ عمومی به رجوع ایدر و اونده مستغرق
اولور . دیمک که عاقبت محو و تباه دکل بلکه وصول واتحاددر . یورغون انسان اویقویی
ایستدیکی کبی بو عالمدن بیات قالان فیلسوفده استراحت موتی تمی ایدر . معافییه ،
بوشیلر حقنده کی فکرلریز غیر قطعی و شبهه لاله مالا مالدر . چونکه روح بشر ، کندی
ماهیت مخصوصه سی حقنده اصلا یقین حاصل ایده من . حادثات و شئونانی نتبع ایله کتفا
ایتملی ز . هیچ بر وقت اونو تاملی در که انسان ، حقیقت مطلقه یه ایریشه میه جکدر . ماده نک
اسرارینه نفوذ ایده بیلیمک ایچون واقع اولان مساعی بشریه نک نتیجه سی ، هرشی
بیله میه جکمز ، حقیقه واصل اولسه ق بیله اونده یقین حاصل ایده میه جکمز بیلیمک دن
عبارت قاله جقدر .

شو حالده بزه دوشن ، ممکن اوله بیلن علمی استحصال ایچون تبعاته دالمق ، فضیلت ،
محبت ، عشق حقیقت ، حسن ایمان اکنسابنه چالیشمق ، موجودیتیزک شرائطه متوکلا نه
قانالمق وعقلک برنسبیلرینه موافق بر حیات کچیرمکدر .

اسکندریه مکتبی ، ترجیحاً آرسطو وزه نون فلسفه لرینی تعقیب ایتمکه برابر مسالک
سائریه قارشیده کلیاً بیگانه قاله مشدی . حتی بر مدت صوکره ، افلاطون مسلکی آرسطو
مسلکک مقامه بیله قائم اولمشدی . اسلام عالمده کی فلسفه تصوفی نک آنا ایزلری انلاطون
فلسفه سنه قدر حقیقه مقدردر .

افلاطونک مسلکی ، مشابیه نک عکسی ایدی . افلاطون مبدأ حرکتی کلیاتدن آلیوره

کلی دن جزئی به اینیوردی . حالوکه اولجه سویدیکمز کبی آرسطو بالعکس استدلال واستقراطریقه جزئیاتدن کلیاته چقیوردی . دیمک که افلاطون متخیله به ، آرسطو ایسه عقله استناد ایدیوردی . افلاطون بر فکر اساسی وعمومی نی تالی فکر لره تحلیل ایدیورده ، آرسطو ایسه بر چوق افکار جزئی به طوبلایه رق اونلردن بر فکر عمومی وکالی چقاریوردی .

افلاطونک مه تودی ، دها جاذب ، دها بارلاق ایدی . فقط بوشدی . آرسطو بالعکس ، دها بطی یوریوردی . فقط ، مه تودی دها متین ایدی . مشایه مسلکی واقعه لرك تدقیق وتبعی ایچون مدید بر سعيه ، تجربه واستبصارانده متعب بر دوغرو لغه ، قوتلی استدلالاره احتیاج کوستیریوردی . حالوکه متخیله بی ایشاتمک انسانه محاکات عقلیه به کیریشمکدن دها خوش کلیر . بونک ایچوندر که اسکندریه مکتی ، انحطاط دوره سنده ارسطونک خاندانک اوزون اوزادی به تدقیق وتبعی کبی جدأ یوریچی مسلکنی براقه رق تصور وتخیل کبی عطالت آمیز بر مسلکی ترجیح ایلدی . بو صورتلده (نه پلاتونیزم) دوغمش اولدی . (پلو تین Plotin) و (آمونیوس ساقاس Ammonius saccas) کبی نه پلاتونیزم ممثلری ، تصوف ونظری فلسفه ایچنده بوغولمشلردی . قدیم موزه نومک خشین وآغیر مهندسلیری یرینه آراتق بونلر قائم اولمشلردی .

یونان فلسفه سنک مختلف صفحه لر کچیره کچیره دور انحطاطه دوشدیک زمانه قدر ، دور دور مختلف شکللرده حل ایتدیک وجود وصفات باری ، عالمک منشأ ومعادی ، روح ومصادق حقیقت کبی درت مهم . ومعظم مسئله حقنده اون ایکی عصرلق مدید برمدت ظرفنده واصل اولدینی نتایج شو صورتله اجمال اولونه بیلیر .

۱ . — وجود وصفات باری . بومسئله ده یونان فلسفه سنک واصل اولدینی نتیجه قطعیه ، یونان ملتک خرافه پرستلکسنه قارشی آچقندن آچیغه اعلان مخصوصه بی کوزه آلهرق هر نوع (تصورات للبشریه les conceptions anthropocentriques) نی رد ایتک اولمشدی . واصل اولدینی بو نتیجه بی شو فقره ایله اجمال ایتک ممکندر : « قادر مطلق ، کامل مطلق وازی اولان موجود آنجق واحد اوله بیلیر . چونکه اوکا مخصوص صفاتک مادی ، غیرمادی باشقه بر موجودده بولونه بیلیمه سی غیر ممکندر . یونان فیلسوفلری یواساسدن بالذات کائناتک الله اولدینی ، جامد ویادی حیات هر شئک حد ذاتنده اونک لاجزاسی ، اونکه حیاتدار ، اونکه متحرک واونکه قائم بولوندیغی استنتاج ایدیورلردی .

دیمک که یونان فلسفه سی واصل اولدینی غایه به کوره، کائنانه، الله نظریله باقیوردی. فقط اللهی، متخیله محدودمزن ابداعا نندن اولان زمان و مکان ایله مقید کورمیوردی. یونان روحنک بوصوک شکل فعالیت پانتیزمدن باشقه برشی دکلدی. بوشکل، پک چوق زمان اول (هندو - اروپائی indo-européenne) عالیه سنک بویوک برادری اولان هندیلرک واصل اولدقلى بر نتیجه ایدی. فی الحقیقه هندیلرک بوصوصده کی عقیده لری شو ایدی: «طبیعت دن مستقل بر الله یوقدر. بویه بر اللهک موجودتی، نه عنقه ثابت اولمش، نه حواس ایله سزیش، نه ده استدالات عقلیه ایله اثبات اولومشدر».

فقط، انسان هیچ بروقت بویکی بر نتیجه ایله اقناع نفس ایده مزیدی. چونکه بونتیجده، انسانک ایستدیک شخصیت ماهیتی پک چوق نقصان ایدی. نامتاهی، ازلی، عمومی، غیر محسوس، منفعل و صفات سز بر الله، اوکا کافی کله میوردی. انسان کندی روحنک اوصافی نظر اعتباره آلدینی زمان، سزدیک الله هیچ ده بویه دکلدی. بونک ایچوندر که یونان روحی فلسفه بشریه نک بوصوک غایه سی اولان یانته نیزی بر ایش، شهره، تکاملنده بر رجعت قهقریه یا پهرق عقلی، احساسات غریزه نک تابعی پامش، کندیسيله متحد بولونمایان بو غیر شخصی اللهدن واز کچرک شخصی و خالق کائنات بر الله قبول ایشدر.

۲. — عالم منشأ و معادی. — یوقاریکی بحث دقتله تعمیق اولونورسه یونان فلسفه سنک بویکنجی مسئله ده واصل اوله ییله چکی نتیجه قولایجه آ کلاسیله بیلیر. فی الحقیقه کوریورز که یونان فلسفه سی منشأ عالم مسئله سنده شو نتیجه به واصل اولمشدر. هر شیک منشأی الله در. عالم مرئی اللهک ظهور و تجلی سندن باشقه برشی دکلدی. عالم، اللهک تأثیرله اللهدن تولد ایشدر. (رواقیون Stoiciens) بونی، نباتک، تخم ده کی جرئومه حیاتدن دوغماسنه یکنزه تیورلردی دیمک که یونان فلسفه سنه نظراً، عالم، اللهک بر ظهوریدر. قبل المیلاد اسکندریه و روما فیلسوفلری ده منشأ عالمی بویه دوشونبورلردی. کورولیور که فلسفه یونانیله فلسفه شرقیه، کک موقع مناقشه به وضع ابتدکاری مسائل ده وکک بومسئله لک حلنده؛ اساس اعتباریه؛ متحد بولونیورلردی.

ظهور مسلکی - که کائناتک من الازل الاءده کامن اولدینی و مرئی اوله بیلیمک ایچون ساحه بروزه چیقدینی و تکرار الله راجع واونده مستغرق اوله جنی اساسنه مستدر - وودائی تهئولوژینک ک متبارز خطوطندن برنی تشکیل ایدر. هند فیلسوفلری کی یونان

فیلوفلری دہ نو مشلکی انکشاف ایتدیرمشلر ، ہرایکی مملکت ادباسی ایسہ بوکا جاذب برشکل ویرمشلردر . شرق فلسفہ سنک ظہورمسلمکی حقندہ واصل اولدینی نتایجی (مانو manou) مجموعہ سی ، شوسنرلزلہ اجمال ایتمکدہ در : « بوکانات ، آنجق ، الہی عقل اولدہ یعنی اعیان نابستہ دہ (la première idee divin) موجود ایدی . هنوز انکشاف ایتہ مشن و نظاماتلہ محاط کی ایدی ، غیر محسوس ، ناقابل تعین و ادراک ایدی . صانکہ براویقوبہ طالمشیدی . بذاتہ موجود وغیر مرئی اولان فقط عالمی مرئی قیلان بویکانہ قدرت ، طبیعتک بش عنصری و دیگر پرنسپلری یاردیمیلہ بوتون سطوتیلہ نورینی صاحبندی . او ظلماتی طاغیتہ رق ظہور ایتدی . او وقتدرکہ بوتون شمشہ سیلہ مشخص اولہ رق کوروندی . اونی آنجق روح سزہ یلور . ذاتی اعضادن آزاددر . مرئی هیچ برجژی یوقدر . بوتون موجوداتک روحی در و هیچ بر موجوداونی احاطہ و ادراک ایدہ من . بوتون موجوداتی الہی جوہر ذاتیسندن یاراتمق ایستہ دیکسندن اولا عقل ایلہ برابر صولری یازاتدی . بوضولہ (نارا nara) دینیلدی . چونکہ (نارا) دن یعنی روح اللہ دن دوغمشلردی . صولراونک ایلک (آنا aana) سی یعنی درونندہ حرکت ایتدیکی ایلک وسط اولدینی ایچون او ، (ناراینا narayna) یعنی (صولر اوزرنده بوزن) اسمعی طاشیر .

« یوقازی بہ سمانی ، آشاغی بہ ارضی ، ایکسینک آرسندہ رقیق اثری ، منطقہ ضیائی و صولرک دائمی خزینه سنی یرلشدیردی . بوتون مخلوقاتی تکیون ایتدی . زمانہ ، زمانکہ تقسیمہ ، ییلدیزلرہ ، سیارہ لرہ وجود ویردی . افعالی بربرلرنک آییزمق ایچون خیر ایلہ شر آراسندہ برفرق تام تأسیس ایتدی . او ، ناقابل ادراک اولان قدرتی بویلہ جہ اظہار و کائناتی تکیون ایتدکدن صوکرہ یکی باشند روحہ و من اولوندی . واونک ایچونہ دورہ فعالیتہ ، دورہ سکون خلف اولدی . »

ہندیلرک کتب مقدسہ لرندن شاعرلرینک آثارینہ کچرسہ ک بونلردہ دہ عالمک ظہور ، تخیلی و رجوعنہ دائر عینی تلقی کی کوریورز : « موجود و نامتناہی ، صاف و شفاف بللور کبیدر . شفافیت و صافی بوزولمہ سزین ، کیرلنمکسزین بوتون رنگاری آلیر واونلری نشر ایدرہ . دیگر برہندلی شاعر شوطرزدہ ترنم ایدیور : (او ، مجاورندہ کی ضیائی مص ایدرک ظلمتندہ ، کندیسندن تشعشع ایدن بو عینی ضیادن پاریلدایان الماس کی در . »

ہند فیلوفلری فکرلرینی خلقہ قبول ایتدیرمک ایچون دہ شو یولہ برتمیل ایراد ایدیورلردی : « اوروجکک اغنی ناضیل اوردیکفی کوردک . بو آغک شکل ہندہ سیسندہ کی

تکاملی ونه ایچون یاییلمش ایسه اوکا نه قدر اویغون اولدیغی ده مشاهده ایتدک. شبهه سزمه بو آغک صباح کونشی قارشوسنده ، علامم سما کی ناصیل پازیلدا دیغی ده کورمشسک دره . کوچوچوک عمله نك سینه سندن حیرت بخش خیطی ناصیل چیقاردیغی و بونکله ایستدیکی کی آغی ناصیل اوردیکی ده کوردک . (براهی) ده بویله بایدی . و بویله جه حالمی مصر ایده جکدر .

یونان فیلسوفلری ده ، هند فیلسوفلری کی ؛ (وجود Pêtre) آنجق ذهن ده موجوددر . بناء علیه ، وجود و تفکر برشیدر ، دیه جک قدر ایلری کیدیورلردی . بو تاقی به کوره ، کائنات الهی روحده بر صورت ، بر (امرکن) اولیوردی . الهی روح ، طبیعی کنیدیسی تشکیل ایدن تاملک تسلسل و تجولدن متأثر بولونیوردی .

ظهور نظریه سی هندده ظاهرده بر شکل قطعی آلمشدی . بونک ایچوندرکه بعضی فیلسوفلر ، (براهی) نك تمامنک دکل آنجق بر ربغنک عالم بروزه کچمش اولدیغی اثبات ایتمه نك امکاتی قبول ایده جک درجده ایلری کیتمش ، متعاقب دوری برسلسله بروزو کمون عد ایتشلردی . بونلر ، اشیای خارجییه نك ظواهر مرئیه سینه آلدانیلما مانی ، ماده نك فضایی املا ایدن قوتک بر مجموعی اوله ییلمه سی احتمالی بولوندیغی سویلیورلردی .

(دموقریت Démocrite) ده ، نه قدر کوچوک اولورسه اولسون ، بسیط بر آتومک بوتون بر عالم تشکیل ایده بیله جکی ادعا ایتک صورتیله بو نتیجه به چیقمشدی .

کورولیورکه ظهور مذهبی (La doctrine d'émanation) شوایی طرز ایضاحه منجر اولمقددر : (۱) کائنات ، جوهر الهی دن بر جزءدر . (۲) کائنات ، الهدن صدور ایدن جوهری بر شی ، للهک بر تجلیسیدر . کائنات حقنده کی بو ایکی طرز تاقی دن برنجیسی روح ایچون سهولته قابل ضبط و تحسس در . فقط ایکنجیسی پک یوکسکدر . طبیعتک عرض ایتدیکی معظم و محتشم اشکال وجودک نامتناهی تحولاتی دوشونیلنجه ، بو قدر یوکسکه اعتلا هر کس ایچون بر آزمشکل کورولمکده در . بونک ایچون عالم مرئی ، ظل الهی دن باشقه بر شی دکدر دیمکله اکتفا ایدیلکده در .

کائناتک ظهور و انکشافنه و نهایت اللهده امتصاصنه دأر اولان بو مذهب شویله بر مثال ایله ایضاح ایدیه بیلیر : اکثریا صاف وسا کن هوای نسیمی ایچنده صو بخاری تکائف ایتدک باشلادیغی مشاهده ایده رز . بو اوله ، احتمالک ال قدر کنیش بویوماق تشکیل ایدر وبلا آخره بویوک بر بولوت حالی آلیر . بویغینک عرض ایتدیکی منظره خارجییه الهیات مجموعه سی صانی ۲

هوای نسیمی نك احواله تابعدر : بولوت بعضاً پارلاق بر بیاضاق عرض ایدر . بعضاًده قورقونج بر ظلمتده کورونور . بعضاًده اطرافنده مذهب بر صاحاق مشاهده اولونور . بو بولوتك سینه سندن بعضاً شیمشك فیشقییر ، رعدلر طویولور . بعضی دفعه لرده بو قورقونج حادثه لری اظهار ایتمکسزین ، ناصل تکون ایتش ایسه اوله جه سکون ایچنده طاغیلور کیدر .

مع مافیه تشکله شاهد اولدیممز بو بولوتك ، تمامیه براق قالان هواده کوزدن غائب اولدیفنی نه قدر دفعه لر کورمشدردر . بو بولوت ، صاف و براق هواده دوغمش ، عینی صورتله صاف وسا کن اولان هواده غائب اولشدردر .

داها ایلری کیدلم : بو بولوت آنجق میقروسمقبوله کوریه بیله جك قدر کوچوك میریادلرجه حبه جککردن تشکل ایتشدردر بو حبه جککردن هر بری ، هوای نسیمی ده ، دیگر لرندن مستقل اوله رق بولونور . هر حبه نك ؛ نه قدر کوچوك اولورسه اولسون ؛ بر شخصیت مخصوصه سی واردر . مجموع بیغین ، شکل ورنك اعتباریه تحول ایده بیلیر . داخلده بك مختلف ، شدید وتمادی حرکاته همنه اوله بیلیر . مع مافیه ، صورت دائمه ده عینی منظردی عرض ویا ساکنانه وساکنانه تحول ایدر . اوزرینه دوشن ضیا ایچنده دائماً پاریلدار وارضه سایه انداز اولور .

ایشته بو بولوت ، قدما نك تلقیسنه کوره کاشانك تمثالی در . بزه ، مرئی نك غیر مرئی دن ناصل صدور وینه اوکا ناصل رجوع ایده بیله جکفی ، کوزله سجله میله جك قدر کوچوك بر حبه جکك ؛ بوتون بر عالمی مصور اوله بیله جکفی کوسترمکده در .

بز بو بولوتك بنفسه تشکل وزوالنده اسکیلرک تلقیسنه کوره بوموقت کاشانك بر تمثالی کوره بیلیرز . طبق بولوت کی بوموقت کاشاتده ، کندیسفی ، مماثل باشقه عالملرک تعاقب ایتسی ایچون ، بی پایان فاصله لرله روز وکون صفحه لری کچیرمکده در .

۳ . — روحک ماهیتی . ایلك ایونیا فیلسوفلری روحک هوادن ، آتشدن ویا مادی دیگر بر پرنسپدن تشکل ایتش اولدیفنی قبول ایتشلردی . یونان فلسفه سی بو مبدأدن باشلایه رق تدریجاً روحک ابدیتی تصویرینه قدر یوکسلمشدر . حق روحک یالکز الله ایله بر علاقه سی بولوندیفنی دکل ، اللهدن بر جزء اولدیفنی قبول ایتک صورتیه بو تصویره بر نوع قطعیت ویرمشدر . ذات اجلاک ماهیت و صفاتی حقنده کی افکار ، روحک ماهیتی حقنده کی استنتاجات اوزرینه دوغروندن دوغرویه اجرای تأثیر ایتشدردر .

یونان فلسفهسی، انکشافک الک یوکسک ذوره سنده ، روحی بالذات الوهیتک بر جزئی کبی تلقی ایدیوردی . بو تلقی (پانته ئیزم) ک نتیجه ضروری سی ایدی . بر ازلت ماضیه ، بر ابدیت مستقبله قبول ایدیوردی . حتی روحلرک عددینک کاشانده ثابت قالوب قالمیدنی بیله صورمغه باشلامشدی .

یونان فلسفه سنک روح حقنده کی استنتاجی ایله هند فلسفه سنک تلقیسی آرد سنده بر مماثلت نامه بولونیوردی . هند فلسفه سنک روح حقنده کی تلقیسی شو ایدی : « بن ، متعالی بر اهانک متشعشع بر ظهوری یم . هیچ بر زمان اولدی که اوزمانده نه بن ، نه سن ، نه ده ملک الک بویوکاری موجود اولامش اولام . بن هیچ بر زمان هیچ اولیه جیم .. او حالده بر همز ! »

هندیلیر روحه بو عالمده بر تماشا کر ، بر بیانچی کبی باقدقلری جهته اونی فعلدن زیاده تماشا و مراقبه ایله مشغول عد ومنشاده روحی الوهیتک بلا واسطه بر ظهوری تلقی ایدیورلردی . دیمک که روحی ذات اجلک بر تکلیفی ویا بر استحاله سی کبی دکل بلکه بالذات اوندن بر جزء عد ایدیورلردی . (وه دا) لرده کی شوافاده بو قناعی ویریور : « روحک ذات اجل ایله مناسبانی ، بر عبدک افندیسی ایله اولان مناسبانی کبی دکل بلکه جزئک کل ایله اولان مناسبانی کیدر . »

روح ، شعله دن فیشقیرمش بر شراره کبی در . بر جسمدن دیکرینه انتقال ایدر . بعضاً سلسله موجوداتک علیانده بضاده سفلا سنده بولونور . بعضاً بر جسمی اشغال ایدر . بعضاً ده احواله کوره دیکر بر جسمی اشغال ایدر . کوریوزکه صواقطردی بضاً بولوتلرده بعضاً نهرده بضاً حیوان ویا نبات اوزرنده بولونیور و سرسریانه مجراسنی تعقیب ایدیور . فقط ، ایرکیچ جیقمش اولدینی بحر محیطه دونیور . بونک کبی روحده انتقالانی نه قدر متحول ونه قدر چوقی اولورسه اولسون نهایت صادر اولدینی الوهیه رجوع ایدر .

هندیلیر کبی یونانیلرکده نظر دقتلرنی عالمده کورولن حادثات مغفله عطف اتمش اولدقلری آکلاشیلیور . هندیلیر صورت عمومیهده ، طبیعت مرتبه دیدیکمز شیدک علی العاده بر وهم اولدینی قبول ایدیورلردی . بودیست فیلسوفلر عالمه (واهمه imagination) نک بر مخلوقی نظریله باقیورلردی .

مع فافیه بوفیلسوفلردن بعضیلری ، عالی داها زیاده جوهری برشی ؛ روحی ده اشیانک منعکس اولدینی بر آینه کبی تلقی ایدیورلردی . بوکا کوره روح تمامیه منفعل وهیچ

اولمزه آنجق قسماً فعال در. هر حالده نه اولورسه اولسون، روحك مقدرات نهائیه سی ذات اجلده امتصاصدن صوکر بر سکون تام حالی المقدر.

فلاسفه قدیمه نك بو اوچنچی مسئله حقنده کی فکرلری شومثال ایله داها اینی توضیح اولونه بیلیر: دكرك یوزنده تموج ایدن بر صوقبارجغی، دوشونه لم. بوقبارجق شکلی سبیلله اطرافنده بولونان هر ماده نی، قبه سماده کی بولوتلر کی، ساحلده کی متحرک ویا ساکن اشیایی ده؛ عکس ایتدیریر. حتی کنديسندن دوغدیغی واورته سنده تموج ایتدیکی دكری بیلله کوستریر. قبارجق، کنديسندن منعکس اولان بر چوق موادك صورتلرینی، حقیقته اولدقلری وجهله، ضیالری وکولکه لرله؛ بعدیت وقریتلرله، آنات خصوصیه لرله برابر حاصل ایدر. واولره علاوه کندی رنك خصوصیه ده ویرر.

قدمانك نظر نه سته کورده؛ بوقبارجق روحك تام وواضح صورت محسوسه سی در. قبارجق نامتناهی ونا محدود برد کردن چیقمشدر. هیچ بر خصوصجه کنديسی تولید ایدن منبع دن فرقلی دکلدرد. صودن نشأت ایتشدروینه صواوله جقدر. تجلی ایتدیردیکی بو اوصافی منحصر آبه و هیچ اولمزه حادثه نك شکل ظاهر یسینه نظراً؛ شکل خصوصیه سینه وایچنده بولوندیغی احوال وکیفاته مدیونند. بواحوال وکیفیات تحول ایتدیکه قبارجق بعضاً بوراده، بعضاً اوراده تموج ایدر. بعضاً ده تصادفی ایتدیکی باشقه بر حبابه قاریشیر، آیرر. بعضی دفعه ده صویك کوپوکلرندن بر کره داها چیقار. بوندن باشقه قبارجق بعضاً داها بویوك، بعضاً ده داها کوچوك اوله رق ظهور ایدر. بعضی زمانلرده یکی بر شکل آیرر. بعضی زمانده اولور که اطرافنده کیرلر ایچنده غائب اولور.

فقط، قبارجق بوسیراننده معروض قالدیغی تسلسل نه اولورسه اولسون، اونی ناقابل اجتناب بر عاقبت بکله مکده در. یعنی نهایت اونی بحر محیط مص ایده جکدر، اوده بحر محیطه ده مستغرق اوله جقدر. بوصول عاقبت انساننده قبارجقده نه غائب اولدی؛ نه محسوس ایدیلدی؟ هیچ شبهه یوقدر که غائب اولان قبارجقك جوهر اصلیه سی دکلدرد. چونکه قبارجق اولمادن اول، صو ایدی. قبارجق حالنده قالدیغی مدته ده صو ایدی. تکرار قبارجق حالی آلمغه مهیا صو اوله رق قاله جقدر.

مشابهت بوقدرله قالمیور. شکلی محافظه ایتدیکی مدته قبارجقك عمومی افعله لرینی نظراً عتباره آلدیغمز تقدیرده بومشابهت ده یته دوام ایتکده در: قبارجق مجاورنده کی بوتون موادك، اشکال حقیقه و جسامت نسبییه لرنده صور محسوس لرینی کوستریور. قارشو سنده بولونان

مواد مختلفه نك صور محسوسه لرینی متوالیاً عكس ایتدیرمك صورتیه بر نسبت حیزه وبر نسبت زمانه ده دلالت ایدیور. بوندن باشقه، بو صورتله حاصل ایتدیکی صور محسوسه لره کندی نك مخصوصی ده ویریور. بوتون بو خصوصلرده قبارحق ، روحك تمالی بر تشکیلدر. فی الحقیقه ، زمان وحیز نسبتلری، روحك بنفسه کنديسندن نشأت ایدن مفاهیم مجردی علاوه ایتدیکی نسب خارجیه سی تشکیل ایدر لر. فقط قبارحق پانلایجه بوتون بوانسبتلر بر آنده بیتلر. آرتق نه صور خارجیه نك انعامی، نه حرکت، نه ده کورولمکده اولان خاصیت ذاتیه موجود دکلدرد. بر معنایه کوره جبهك آرتق یوقدر، بر معنایه کوره دهینه موجود اولوب بی بابان بحر محیطه رجوع ایتشدرد. فقط بو عظیم کتله ایچنده جبهك آرتق غیر محسوس واهمیتسزدرد. بحر محیط ایچنده جبهك هم ناپایدار، هم ده سرمدیدر. ناپایداردرد. چونکه خارجله اولان بالمله نسبتلری ، ذاتی رولی منقطع اولشدرد. سرمدیدر ، هم ده یلاتوتیزمك آکلادیفی معناده هم ازلا ، هم ابدآسرمدیدر. چونکه مبدای اولمان بر ماضیه مستندرد. اصلاً نهایی اولیه حق بر آتی ده ده موجود اولمده دوام ایده چکدر .

۴. — حقیقتك بر مصداقی وارمیدر؟ حقیقتك بر مصداق مطابق وارسه ، بالضروره بوتون دیگر شیلر کی کسب نبوت ایتك ایجاب ایدر. فلسفه حواسه نه قدر آز اعتماد ایده بیله چکمز یك ایرکندن کشفه موافق اولشدی. فی الحقیقه حواس بر جوق احوالده بزم قناعت ویره چکمری یرده بالعکس بزم بر اعتماد سزاق اوایندیرمده درلر .

بر اوجی یانیق اودون پاچاسی قولمك اطرافده سرعتله دوندورهك اولورسه بق آتشین بر دائره مشاهده ایدر. علام سمایی حقیقی بر قوس کی کورمکده یز. بزی آلداتان بو طواهر ، یالکز اوجی یانمش اودون کی حقیقی و محسوس بر اساسی اولان شیلردن عبارت دکلدرد. تمایله خیل اوهام ایله ده آلدانوب طورمده یز. عینی زمانه بزی آلداتان حواسمزدن یالکز بری ده دکلدرد. هبسی آلداتمده در. کوزمك ، مشاهده ایتدیکمز مواد حقیقیه آراسنده بر طاقده صورخیله کوردیکی نادرمدیر؟ قولاغمز ، کسپلهش بر کورولتوبی ایشتمکده دوام ایتدیکی آزمی واقعدر؟ کسپلیدیکی بیلیدیکمز بر موسیقی آهنگی دوام ایدیورمش کی صماخرده تمسادی ایتدیکی زمانلر بولوندیقنی انکار ایده بیلیرمی یز؟ بعضاً حال صحتده وبالخاصه خسته لق زمانلرنده ذائقه ، شامه ولامسه کی دیگر حواسمزدده بزی آلداتدقلری معلوم دکلیدر؟

شوحالده بو قدر آزان شایان اعتماد بر مبعه مستند اولان معلوماتك وثوقه ناصل اعتماد اولونه بیلیر ؟

فقط کوردیکمز آتشین دائره نك، علامه سمانك، دویدوغمز سسلرك حقیقی وجودلری اولدینی حقیقه زده بر قناعت تولید ایدن شی نه در . . عقل دکلی ؟ اوله علقه نه دن امنیت و اعتماد اولونماسون !

فیشاغورث بویه دوشونمش، خطایی کشف و حقیقی اثبات واسطه سنك بالذات کندیمزده اولدینی خاطر لاتمق صورتیله شایریمش اولان معاصر لرینه بویوک برخدمت ایتشدی . فقط عقل، دائماً حقیقی بویه بیلیرمی ؟ رؤیا حاده لری، اعضای حسیه نك متین استنادندن محروم قالدینی زمان نفس ناطقه عملیه لرینك نه قدر مهم، نه درجه مشوش اوله جفی اثبات ایتیمورمی ؟ بونك ایچوندرکه اسکندریه لی (فیلون)، « نفس ناطقه کوز کبیرد: بالجمله موادی کورر، فقط کندی کندینی کورر من و بناء علیه کندی حقیقه بر فکر ویره من، دیمشدر . کورولیورکه یونان فلسفه سنك بو خصوصده واصل اولدینی نتیجه حقیقی بولمق خصوصده نه یالکز علقه نه ده یالکز حسه استناد ایدیه میه جکی مرکزنده در . بونلر مشترکاً فعالیتیه کیریشدکلری زمان بر برلرنی اصلاح ایدهرک اولدقجه یوکسک درجه ده بر یقینه وصول امکانی حاصل اوله بیله جکدر . فقط یونان و حق هند فیلسوفلرینك ده آکلامش اولدقلری وجهله بو حالده بیله (یقین مطلق) . اصلا واصل اولونه میه جقدر . بو مؤلم نتیجه درکه اسکی فیلسوفلره آجی آجی شکایتلر قوبارتدیرمش، اولنلری بر نوع یأس عقلیه قایدیره رق لاقیدییه، بدینلکه، الحاده سور وکله مشدر [۱] .

..

[۱] فلاسفه قدیمه نك واصل اولدقلری نتیجه دن یعنی نه حواسک نه ده عقلک حقیقه وصول ایچون تام وقطعی بر مصداق اوله میه جقلرندن نومیدییه دوشمک عجا دوهر ویدر ؟ بزی حقیقه ایصال ایدیه بیله جک باشقه بر شهرام یوقیدر ؟ نظریه یی تحذید ایدن شخصیتدن صریله رق بزمه عرق بشر آرمسندگی مناسباتی آراشدیررسق حقیقه واصل اولقی ایچون بر احوال بولاماری یز ؟ عجا آراء عامه ایچنده عرق بشرک ادوار متعاقبه سندن هر برنده اتقان و قوتجه آرته آرته نهایت حد اعظمیه واصل و بوتون بشرینك متحد قبوانه مظهر اولمش بر مصداق یوقیدر ؟ فلسفی سویه بیله جک اولوررسق حقیقه ک مطاق بر مصداقه مالک اولدیمیزی اعتراف ایتکه مجبورز . فقط آراء عامه آرمسندگی کتدیکه تکامل ایدهرک بزی درجه یقینه ایصال ایدیه بیله جک بر مبدأ بولونماسی امکانزلفیقه قبول ایتک ایچون قوتلی بر سبب یوقدر .

حیاتمه عائد مهم بر مسئله حقیقه قرار ویرمک ایجاب ایتدیی زمان یالکز کندی فکریزه له اکتفا ایتیه رک اعتماد ایتدیکمز ذاتکده رأینه مراجعت ایتدیکمز نار دکلدرد . بوذاتک رأیی کندی رأیمزه توافقی ایدرسه بلا تردد قراریمیزی ویریمیزی ؟ شو حالده آراء عامه نك بزمه برابر اولدینی بر خصوصده حقیقه واصل اولدیمزه نیچون قناعت تامه حاصل ایتیه لم ؟ بر رأیک واقعه مطابقتی احتمالی او رأیه اشتراک ایدنلرک عددی نسبتده قوتلندیکنه کورر بوتون

اسلام فیلسوفلرینک ظهوری زماننده فلسفه قدیمه بشریتی انغال ایدن دورت مهم مسئله حقنده ایشه بو نتیجه لره واصل اولمشدی . بناء علیه ، بو زمانده فلسفه قدیمه بربرلیله اویغون اولیان مسئلهلرودن مرکب بریغین کی دکل بلنکه غنعه دوام ایدن . خانی وتک برعلم ماهیتده تاقی اولونیوردی . ترجمه دوردهنی تعقیباً اسلاملر آره سنده . باش کوسترن حرکت فلسفه ده بو غنعه تحت تأثیرنده دوغمش ، بو غنعه یه کوزه انکشاف ایلمشدی . (فارابی) کی متبحر بر فیلسوف بیله افلاطون و آرسطو فلسفه لری آره سنده . مهم بر فرق بولامش ، بونلرک متباین کی کورون فیکرلری آره سنده حقیقی بر تباین اولدیغنی اثبات ایچون اثرلر یازمق لزومنی دویمشدر .

بو تاقی تک سببی آرسطو زمانندن متعارف تعبیرله اسلام فلسفه سنک تأسس دورینه قدر یکن مدید زمان طرفنده کی تدریسات فلسفه تاریخیله ، بو فلسفه تک اسلام محیطنه کیردیکی طرفده بوله بیلیرز . یوقاریکی صحیفه لرده فلسفه قدیمه تک واصل اولدیغنی شکل اجمال ایدیلشدی . شمدی ده بوشکلک اسلام عالمه هانکی طریقله کیرمش اولدیغنی آراشدرمه لم :

فتوحات اسلامیة دن اول قدیم علوم و فلسفه تک آسیاده انتشارنده اک مهم رولی ایفلا ایدنلر آرامیلر اولمشدر . بونلر شرقده کی فکری هکمونیا لئی عرقداشلیری اولان عربلرله قایدردقلری زمان تمامیه قدیم یونان علم و فلسفه سنک حاکمیتی آلتیه کیرمش ، سریانی لهجه سف علم لسانی حالته کتیرمه که موفق اولمشلردی .

فی الحقیقه میلادک ایکینجی عصری واسطندن اعتباراً یونان فلسفه سی خرسیتیانلق الیمه یاتی واسطه سیله سریانیلر آراسه صوقولمغه باشلامشدی . (پکیتو Pechito) دینیلن الواحک

بنی بشرک قبول عامه سنده حقیقتک بر مصداقنی بولمش اولمازمیز؟ بومصداقک اتقانی ده علوم وتورک انتشاریله برابر آرتوب کیتیمیزی ؟ شو حالده بوکون ازمنه قدیمه فیلسوفلری کی بشریتک استقبالی اوقدر مظم کورمه که سبب یوقدر . بامعکس انسانلرک برکون شهرام حقیقی بوله جقلرنی امید ایتدیرمه که امارملر واردر . فیزیک و میخانیکک ترقیاتی سایه سنده وقوعه کان کشفیات عظیمه فلسفه تک استقبالی ایچونده بر فال خیردر . چونکه بوکشفیاتی تعقیب ایدن حیرتبخش ترقیات سایه سنده بر یوزنده کی انسانلر آره سنده مناسبات آرتقمده ، تمیز دیکرله سطح ارضدن بعدیت مسافه قالمقده در . انسانلر آره سنده مناسبات و تماس آرتدجه بالضروره فکری تصادملرده توالی ایدمه که ، مختلف آرام و افکار یکدیگرلریله قارشولاشه رق بربرلینی تبدیل ایدمه که وبوسورته حقیقت باش کورمه بکدره کچه بومصداقده فلسفی مناسنه کوره مطاقی وقطعی اولمقدن پک اوزا قدر . فقط انسانک واصل اوله بیله جکی اک یوکسک کرسی - اکر وارسه - آنجی بواوله بیلیر .

عبرانیجه دن سریانیجه به ترجمه لری بوزمانلره مصادفدر . بینه بوتاریخلرده الیوم (اورفه)
 حیدیلان (نهدهس Edesse) ده مارسینوئیتلرک ، اولاتن طرفدارلرینک بر جوق پرولری
 یولونیوردی . آز برمدت صوکرده ده (باردهسان Bardesane) بوشهرده سریانی ادبیاتی
 اساسلاندرمش ؛ صوکر زمانلرده بلیره ن شیه لره رغما ؛ آنجیق عرفانیه دینیلان (غنوستیسیم) ه
 ربط ایدیله بیان بر مذهب تأسیس ایلشدی .

میلادی اوچنجی عصر اوائلنده (اورفه) یسقوسیله (انطاکیه) یسقوسی آره سنده
 باشلایان صمیمی مناسبت سریانی و یونانی کلیسالری بر برلرینه یاقلاشدیرمش ، آرامیلکله
 یونانیلک آراسنده رسمی بر رابطه تأسیس ایلشدر .

مهزوپوتامیانک غربنه تصادف ایدن (اورفه) شهر ی اولدجه اوزون برمدت آرامی
 حرثنک مرکزی اولمش ، بوراده مشهور بردارالوم تشکل ایلشدی . کرک مهزوپوتامیانک
 مختلف منطقه لرندن ، کرک (موبد Mages) لرک تضیقانه اوغرایان ایران یانلرندن بر جوق
 کنجیلر اورفه مکتبه طوبلانیورلردی . بوهؤسسده اوزمانلر ته تولوزینک بر شعبه سی کی
 تاقی ایدیان یونان فلسفه سی تدقیق ایدیور ، بو موضوعه عاند کتابلر سریانی به ترجمه
 اولونیوردی . اولجه (فارس لر مکتبی) دینیان بو مؤسسه بالآخره نسطوریلر طرفندن
 استیلا ایدیلشدی .

کرک کتب مقدسه یی یونانیجه دن ترجمه اتمک مجبوری و کرک شرقی روما ایمپراطور لعلیه
 اولان سیاسی مناسبت نسطوریلری یونان لسانی اساسلی صورتده اوکرتمک مجبور ایدیوردی .
 آره صره انعقاد ایدن (قونسل) لرده یونانجه اوکرتمک آری سائی اولیوردی . چونکه
 (قونسل) لرده مذاکره اشتراک و بر موضوعی مدافعه ایده بیلمک ایچون یونانجه یی ایجه
 بیلمک ایجاب ایدیوردی .

بر طرفدن بوکی سیلر سائقه سیله یونانجه اوکره ن نسطوریلر ، دیگر طرفندن ده
 مذهب لرینک مدافعه سی ایچون یونان فلسفه سی اوکرتمک مجبور بولونیورلردی . مذهب لرینک
 مدافعه سی و تأییدی اعتباریه عملی محاکمه واستدلال منهایجی تعقیب اتمکده اولدقلرندن
 فلسفه اوکرتمک کندیلری ایچون بر ضرورت تشکیل ایدیوردی .

اسکندریه بطریق مشهور (سن سیریل) ک غلبه سی نتیجه سی اوله زق تعصب کابوسنک
 شرقی روما اولمکه سی قبالا دینی تاریخدن اعتبار آ یونان واسکندریه فلسفه سی آنجیق مهزوپوتامیاده
 امین برملجا انکشاف بوله بیلمشدی . اوزمانلرده مهزوپوتامیاده نسطوریلره عاند الی قدر

علم مؤسسسه یی بولونیوردی. باشده (نهدس) یعنی اورفه دارالعلومی اولمق اوزره بوتون بومؤسسسه لرده علوم و فلسفه یونانی و سریانی لسانلریله تدریس اولونیوردی .

میلادی اوچونجی عصر اواسطنده (ساناییلر) تختی اشغال ایدن (شاپور بن اردشیر) ک خوزستان یالاننده انشا ایتدیکی (جندی شاپور) شهر ده دها اوزمانلرده شرقده بر مرکز علوم اولمش ، (شاپور) ک شرقی رومالیلردن آلدینی اسیرلر - که اکثریسی ارباب عرفاندن صر کیدی - بو شهرده علم و فلسفه نشرینه باشلامشلردی .

میلادی آلتینجی عصرده و (کسری نوشروان) دورنده [م ۵۳۱ - م ۵۷۸] استانبول ایمپراطوری برنجی (ژوستینیئن) طرفندن قاپا بر تعصب ساقه سیله تصدیق ایدیلان ارباب عام و فلسفه ده ایران کسرالغنه التجا ایتدکن صوکره جندی شاپور بوتون معناسیله بر مرکز عرفان اولمشدی .

نهدس دارالعلومنک باشنده بولونانلر میلادی بشنجی عصردن اعتباراً (آرسطو) مؤلفاتی سریانیجه یه نقل ایتمکه باشلامشلردی. ایلمک مترجملر آره سندده (ایباس Ibas)، (گوماس Gumaz) و (پروبوس Probus) اسملری فلسفه تاریخنده بر دور مخصوص تمثیل ایدرلر. ایباس ، میلادی ۴۳۵ تاریخندن ۴۵۷ تاریخنه قدر (نهدس) دارالعلومنک ریاستنده بولنه رق نسطوری مذهبی بوحوالی ده نشره چالیشمش ، مشهور (تهئودور Théodor) ک آرسطو فلسفه سنه یازدیغی شرحی سریانیجه ترجمه ایلشدر .

(ایباس) شاگردلرینک شعورلی مساعیلری سایه سندده سریانیلر (دیودور Diodor) ک اثرلرینک ترجمه لرینی اوقویه بیلمه شلردی. (پروبوس) ک کلنجه ، بوذات ده آرسطونک مشهور (اورغانون) عنوانلی کتابنک (هرمه نیا) و دیگر قسمملرینی سریانی لساننه نقل ایلشدی .

فقط ، (ایباس) ک وفاتندن صوکره یعنی میلادی ۴۸۹ تاوینخنده ایمپراطور (زهنون Zénon) جاهل باباسلرک تشویقیله (نهدس) دارالعلومنی تخریب ایتدیردیکی زمان ، نسطوریوس مذهبه تابع استادلرله تلیدلرده نفی اولونمشلردی . منفیلر او تاریخلرده شرقی رومایمپراطورلغنه رقیب اولان ایران کسرالغنه التجا ایلده رک (زیب) و (جندی شاپور) ده یکیدن برر مکتب آچمشلردی .

نهدس ، بو فاجعه دن صوکره علمی بر مرکز اولمق موقعی غائب ایتمش ، یونان و اسکندریه فلسفه سی برمدت ایچون مناسترلرده یاشامق اضطرارنده قالمشدی . فقط ،

چوق کچمه دن قره تعصب بورالرده پنجه آتمق ایستمش ، انطاکیه پاتریقی (فیلوکسهن) امپراطوری ایران حمایه سنده کی نسطوری مکتب و مناسترلرینی تخریب ایتمک دعوت ایلمشدی [۱] .

(ایباس) دن بر عصر صوکره رأس العینی (سرجیس) بوفعالیقی جانلاندیرمش ، یونانجه دن سریانجه یه طبی و فلسفی برجوق کتابلر ترجمه ایتمشدر [۲] . بو کتابلردن بر قسقی منطقه عائد بولونیوردی .

یدنجی عصر میلادی ابتدالرنده ، (اورفه) نک یرینه قائم اولان (تفسرین) دارالفنون فیلسفه قدیمه یی تدریس ایتمک باشلامشدی . یسقیوس (سهور سبوخ Sévère Sebott) بومؤسسده اکال تحصیل ایتمش ، میلادی ۶۴۰ تاریخته دوغرو آرسطونک (آنالوطیقا اولوی Les premières analytiques) سی ایله (هرمه نیاهرمénia Herménia) سی ترجمه ایلمشدی [۳] .

(سهور سبوخ) ک شاگردلری ده استادلرینک اثرینی تعقیب ایتمش ، ایچلرندن سریانی آنسیقلویدیسترلرینک اک بویوکی اولان (یعقوب الرهاوی Jacques d'Édèse) ایله (اطناسیوس بلد Athanas de Balad) تاریخ علمده بویوک برنام برایشلردی [۴] . بونلردن صوکرده (کوفه) یسقیوسی (اطناسیوس جورجیوس) آرسطونک (اورغانون) عنوانی اثرینی سریانجه یه نقل ایلمشدر . سریانیلر ، بوضورتله بش عصر قدر یونان علوم

[۱] نهوژی متخصمی اولارق طاتیلان (فیلوکسهن) هین زمانده فلسفه ایله ده متوغل بولونیوردی . شرق اسقولاستیکنک ایلاک ایزلرینی بو ذاتک آثارنده آریان مورخلر واردر . سریانیلردن مناظره علمنده شهرت بولان اک مشهور طالده میلادی آلتنجی عصر اوائلده پاشایان (بیت ارقم) یسقیوسی (سیمهئون Siméon) در : بو ذات تاریخده ایران سوفیست اقبیله یاد ایلدیکده در .

[۲] طب و ادبیاتده متبحر بر راهب اولان (سرجیس رأس العینی) تاریخ علمده مهم بر شخصیتدر . فقط ویریلن معلوماته نظراً سجه سنک علی نسبتنده یوکسک اولدیفی آکلاشیلرور . فساد اخلاق ایله اتهام ایلدیلرکی کبی حیات سیاسی سی ده متوج و آتریقهرله مالامال کوستریلکده در . یونانجه یی اسکندر یه ده اوکرتمشدی . بولساندن سریانجه یه نقل ایلدیکی آثارک مهم قسمی طبابتله فلسفه یه هانددر . ترجمه لردن (جالینوس) ک اک مهم اثرلرله آرسطونک (قانه غوری) سی (پورفیر) ک (ایساغوجی) سی ، آرسطویه اسناد ایدلین (کتاب عالم) ایله روحه عائد راثرشایان ذکر در . [۳] بو ترجمه لردن بر قسقی الیوم بر بنایا موزه سنده موجوددر .

[۴] بونلردن یعقوب الرهاوی میلادی (۷۰۸) ، اطناسیوس بلد ایسه (۶۸۷) ویا (۶۸۸) تاریخنده وفات ایتمشدر .

وفلسفه سیله تماسده بولونمش، علمی و فلسفی برچوق آثار قدیمه یی لسانلرینه ترجمه ایتمش، یونانیلرک فلسفه اصول، عنعنه سنی آلهرق بو دأره داخلنده فلسفه دینییه عائد برچوق مهم کتابلر یازمشلردی. اسقولا-ستیک فلسفه مک اشکالی بونلرک آلیله وجود بولمش، منطق صنعتی سریانی مکتبلرنده مظهرانکشاف اولمشدی. کورولبورکه اسلامک ظهوری هنکامنده یونان فلسفه سنیک روحی، عنعنه و اصولی قدیم یونان و اسکندریه فیلسوفلرینک اثرلریله عرب عالمه مجاور اولان برخطه یه انتقال ایدرک (رها)، (قنسرین) کی بلده لرده انکشاف ایتدکدن صوکر، (جندی شاپور) ده یرلشمشدی. سریانجه یه نقل ایدیلن بوفلسفه مک منلاری ده (نسطوریلر) لرله (یعقوبی) لردی. دیگر طرفدن. اسکندریه ده، اسکی علوم و فلسفه مک صوکر شعله لری یهودیلر واسطه سیله یاشاتیلوردی.

کرک نسطوری و یعقوبیلر و کرک یهودیلر توحید الوهیت ده مسلمانلرله متحد بولونیورلردی. حضرت محمد، یهود و نصاریه قارشى دائما محامله کارانه طاوارانش، کندیلرینه لسان قرانله اهل کتاب دنیلشمشدی. بو تاقی اسلاملری عرقداشلی اولان مشرکاردن زیاده خریستیان و یهودیلرله تقریب ایدن بر عامل ایدی. بوندن باشقه هم نسطوریلر، همده یهودیلر استانبولک متعصب و ارتودوکس امپراطورلری طرفندن شدتلی مظالمه معروض براقلمش اولدقلرندن بونلرده اسلامله صوقولق، حمایتلرینه مظهر اولق ایستیورلردی. ایشته بوکی اسباب سائقه سیله اسلاملر داها امویلر دورندن اعتباراً یهودی و نسطوری عالم و طبییلرله تماسه کلشلردی. بو تماس امویلر دورنده ایکی نتیجه تولید ایلشدر: نسطوریلرله یهودیلر حرث و عرفانلری سایه سنده اسلاملر آرمسند. بر موقع قازانم، باشلامش، بوکا مقابل اسلاملر ده علوم عقایه یه قارشى درین و صمیمی برانجذاب اویانمشدر.

نسطوریلر، بالآخره بغداد سیرایلرند. احراز ایدم جکلی موقعلری هنوز قازانامش اولدقلری زمانلرده، اسلاملر اسکندریه مکتبک صوکر منلرله تماس ایتشمشلردی بو تماس نتیجه سنده اسکندریه لی (یحیی النحوی) نک ایکی تلیدی علوم یونانییه عائد بعضی اثرلری عربجه ترجمه ایلشلردی. دیمک که اسلاملر عراق سیرانیلرندن اول اسکندریه منلاری واسطه سیله علوم قدیمه ایله تماسه کلشلردی. اسکندریه نک صوکر منلرله تماس ایدن اسلاملر، جمعیتک یوکرک صنفنه منسوب کزیده لردي. بو کزیده لرک باشنده قریشیلردن رقیب ایکی عالمه نک ایکی ممتاز نجلی بولونیوردی. بونلردن بری (نجی امیه) خاندانک مؤسسسی رنجی (معاویه) نک حفیدی (خالد بن یزید) دیگریدی (علی بن ابی طالب) ک

حفیدی (محمد الباقر) ک اوغلی (جعفر صادق) د. توارث ایندیکی تحت سلطنتک اختیار (مروان) ک نیجه حرصنه کچدیکنی کورن خالد، علمی تدقیقانه آتیلمش، اسکندریه نك صوکه عالموینی جلب ایدره ک یونان قدیم آثار علمیه سندن بعضیلرینی عربجه به ترجمه ایتدیرمشدی. مترجملر آره سنده (ماریانوس Marianus)، اسکندریه لی (استفان) اسملری علم تاریخنده بر موقع مخصوص اشغال ایدرلر [۱].

بنی هاشمک موقع اقتداری قاجیردیغنی کورن (جعفر صادق) ده عینی صورتله حیاتی علمه حصر ایتمش، مختلف موضوعلره دائر برچوق اثرلر یازمشدی. فقط، ک رک خالد و ک رک جعفر، علوم قدیمه یی اسکندریه طریقیله آلمش اولدقلرندن اساسی نیل بویلرنده قورولان هر مسمی مسله که تمایل ایتمش، علوم مثبتیه بدل علوم خفیه ابله اوغراشمشلدی [۲]. امویلر دورنده کتب قدیمه یی عربجه به ترجمه ایدن (ماریانوس) له (استفان) دن باشقه (اهرون القس)، (جاسیوس) و (ماسرجویه) ناملرنده اوچ ذاتک ده بو وظیفه ابله مشغول اولدقلرینی بیلوروز. مورخ (محمد بن اسحق) ک افاده سینه کوره (اهرون القس) شرقی روما ایمپراطوری (هراقلیوس) دورنده اسکندریه ده تحصیل ایتمش بر طبیب اولوب سربا نیجه (کناش) نامی آلتنده بر اثر طبی یازمشدی.

(مروان بن الحکم) دوری اطبا سندن (ماسرجویه) ایسه دیناموسوی اولمله برابر نسلاً سربانی ایدی. بعض علاوه لرله (اهرون القس) ک کناشی عربجه به ترجمه ایتمش بالآخره منق خلیفه (عمر بن عبدالعزیز) شام کتبخانه سنده محفوظ اولان بو اثری تعمیم ایلشدر. امویارک دهاش وزیر (حجاج بن یوسف الثقفی) نک سراینده ده (تایساقوک Tayaduk) و (تئودون Theodon) اسملرنده ایکی طبیب بولوندیغنی خیر ویریلکده در.

[۱] راهب (ماریانوس) ک لاتینجه مؤلفانده (آدفر Adfer) اسمیله بحث ایدیلن (ابن ابجر) ک شاکردی اولسی محتملدر. (عبدالمک بن ابجر الکنتانی)، عمرو بن العاصک مصری استیلاسی هنکامنده (یحیی انجوی) نک تلیدلری آره سنده اسکندریه مکتبک صوکه ممثلی بولونیوردی. کنج ماریانوس، هر مسم فلسفه سنده متبحر اولان (ابن ابجر) دن بوعلدلری اوکرمش، استادینک اسلام دینی قبولندن صوکه قدس ده بر مناسره چکیلش، بالآخره (خالد) ک دهونیه شامه کیتمشدر. (ماریانوس) ک اثرلرندن بعضیلری. (روبر قاسترانسی Robert Castrensis) طرفندن میلادی ۱۱۸۲ تاریخنده لاتینجه به ترجمه ایدیلشدر.

[۲] علوم خفیه، روحانیت کواکب، اسرار اعداد، خواص موجودات، اوضاع فلکیه نک عالم عناصرده مؤثرینی کی برطاقم موهمه لره اسناد ایدن خرافه لر در. بولردن نجوم، خواص اعداد سیمیا، جفر و الکیمیا کی ترهات دوغمشدر.

خلاصه علم و فلسفه نقطه نظرنده امویار دوری ایکی صفحه عرض ایتکده در . بدایتده خلافتی آله ایتک ایچون بوغوشان رقیب ایکی طائفه نك منکوب ایکی اولادی ، خالد اموی ایله جعفر علوی علومه قارشى درین بر انجذاب دویمش ، الکیمیا و جعفرک اسرار آلود وادیلرنده طولاشوب طورمشلردر . فقط علوم خفیه ساحه سنده آچیلان بوجریان نتیجهده (جابر بن حیان) کبی برداهی یتیشدیرمشددر .

ایکنجی صفحهده جریان داها متواضع فقط داها مثبت بر شکل آلمش ، (عمر بن عبدالعزیز) کبی اتقاسیله مشهور بر خلیفه بیله بوجریانه بیکانه قالمامش ، (امرون) ک سرانی لسانیه یازمش اولدیغی (کناش) ک عربجه ترجمه سی تعمیم ایتک لزومنی دویمشدر . فقط امویار دورنده باشلایان ایکنجی جریانک سیری پک ابتدائی بر حالده قالمشدی . بونک لایقيله انکشاف ایده بیلمه سی ایچون داها یاریم عصر مرورینه ، مسلمان عالمک چول حیات وتلقیاتندن بر درلو آریله میان امویلرک ربه حاکمیتدن قورتولمسنه متوقفدی . دو قوزنجی عصر میلادی بی تاریخ بشریتک اک فیاض دوره سی کوستره جک اولان مساعی علمیه نك خیر بخش ترقیسی کوره بیلمک ایچون ، اسلام سلطه سنک فکرلری داها مدنی محیطلرده انکشاف ایتش ، چول حیات وتلقیاتندن قورتولمش الله کچه سنه وابسته بولونیوردی .

ایکنجی عصر هجری نصف اولنده (ابا مسام) ک خراسانده آچدیغی سیاه سنجاق بو انقلابی تأمین ایتش اولدی . قانی بر - ورتنده باشلایان انقلاب بش آتی سنه کچه مدن فیضی ثمره سی کوسترمک باشلادی . امویلر دورنده (بصره) ده کندی کندینه تشکل ایتش اولان (حسن بصری) مکتبی اطرافنده دوغان مذهبی مناقشه لر ، فکرلری منطقی مناظره انجه لککریله الفت ایتدیرمش ، مابعدالطبیعیاته دائر مجادله لر دماغلری خارجدن کله جک فاسفی فکرلری احاطه ایده بیله جک بر حاله کتیرمشدی .

اساساً (ابا مسام) انقلابنک مولودی اولان حکومت ، بر قاج عصر دنبری یونان - اسکندریه فلسفه سنه مایجا اولان مزویوتامیاده تشکل ایتشدی . (منصور دوانقی) نك متین و داهیانه اداره سیله انقلاب - صا رصینتیلری سکون بولور بولمز ، پک طبعی اوله رق فعالیت فکریه انکشاف ایتک باشلامشدی .

یدنجی عصر میلادی نهایتلرینه دوغرو (جندی شاپور) مدرسه سی ریاستنده بولونان سریانی عالمرندن (جورجیس بن بختیشوع) ، خلیفه منصور طرفدن بغداده جلب

ایدیلنجه ، اسکندریه نه توبلاتونیزمنک فیاض وارثی اولان بو مکتبک قدرتلی سلطه سی منور مسلمان کتجلرینی نفوذی آلتنه آلمقده کچ قالمادی .

منصور دورنده [۱۳۶۵ - ۱۵۸۵] آنسیقلوبدیک ماهیتده شموللی بر ترجمه فعالیتی باشلادی . بدایتده سریانی و ایرانی لسانلردن وقوعبولان ترجمه فعالیتی ، تدریجاً یونانی، عبرانی وهندی مؤلفاتی ده حوزه سی داخلمه آلدی . ایلمک حمله ده بوئون بو لسانلردن کایشی کوزل برجوق کتابلر عربجه یه نقل اولوندی .

ایلمک زمانلرده یونان فلسفه سی تامایله قاورانیله مامشدی . بو حال پک طبیعی ایدی . چونکه مختلف یوللردن کان ومختلف لسانلردن نقل اولونان مکتب فلسفی لری هنوز علمی برماهیت اکتساب ایدمه مش اولان بر لسانله فلسفه ایله مألوف اولمان دماغلره بیرلشد . بره بیلمک متعسر دی . « آرسطو » نك ایجه آکلاشیله رق یاپیلش مکمل ترجمه لری کوره بیلمک ایچون دردنجی عصر هجری اوائلنی یعنی (فارابی) دورینی بکلمک ایجاب ایدیوردی . کرچه اوزمانه قدر سریانیلر آره سنده یونان فلسفه سنک تدریساتی دوام ایتشدی . فقط بو تدریساتده یونان فلسفه سنده کی یوکسک فلاسک دورک بویوک اثرلری اهامال ایدیلش ویا تامایله آکلاشیله مامشدی . سریانیلر ، آنحق انحطاط دورلرینک ایکنجی درجه ده کی اسقولاستیک اثرلریله مشغول اولمشلردی .

عباسیلر دورنده یعنی ترجمه فعالیتی انکشاف ایتدیکی زمانلرده بیله عالمی وفلسفی اثرلر اولا سریانیجه یه و صوکره عربجه یه نقل اولونمشلردی . بو سیدن اسلام متفکرلری یونانی اثرلره ، بونلر آنحق سریانی کسوه سنه بوروندکن صوکره واقف اوله بیلیورلردی . (مأمون) دورنده تشکک ایدن (حنین) مکتبی مترجملری هپ بوصورتله حرکت ایتش ، فلسفه مشاییه عائد مؤلفاتی اولا سریانیجه یه وبالا خرده سریانیجه دن عربجه یه نقل وترجمه ایلشلردر .

عباسیلر دورنده علوم وفلسفه قدیمی یونانی ویا سریانی لسانلردن عربجه یه نقل ایدن مترجملری درجه اعتبارله ایکی صنفه آیرمق قابلدیر . برنجی صنف مترجملرک باشنده (حنین بن اسحق عبادی) یی ذکر ایتک ایجاب ایدر . کرچه (منصور دوانقی) نك جندیشاپودن جلب ایتدیکی (جورجیس) ایله اوغلی (یحیثشوع) وبونک اوغلی (جبریل) ده علوم وفلسفه نك بغدادده انتشارینه خادم اولمشلردر . فقط بونلردن یالکیز (جورجیس) ترجمه ایله اشتغال ایتشدر .

اسکي عرب مؤامساتېده (شيخ المترجمين) عنوانيله یاد ایدیلان (حنین) هجری ۱۹۴ تاریخته دوغمشدی. نسطوریلردن برصرافک اوغلی اولان بوذات، یونانجهنی و فلسفه قدیمه یی اسکندریه ده تحصیل ایتش، بغداده عودتنده (مأمون) طرفندن معینه ترفیق ایدیلان (حجاج بن مطر)، (ابن البطریق) و بیت الحکمه ناظری (سلم) له برابر کتب قدیمه نك ترجمه سته مأمور اولمشدی.

(حنین) ك (داود) و (اسحق) اسمنده کی ایکی اوغلی ده پدزلرندن صوکره ترجمه ايله اشتغال ایتشلردر. بولردن (داود) بالخاصه آرسطونك اثرلرینی ترجمه ایتمکله شهرت قازانمشدر. (اسحق) ك ترجمه لری ایسه صحت و وثوق اعتباریله اونجی عصر میلادی ده بویوک بر موقع قازانمشدر. (حنین) ك همشیره زاده سی (حیش اعسم دمشق) ده (التوکل) دورینك بویوک مترجم لری صر سته چیمشدر. فلسفه ده کی کنیش وقوفی، درین تبی ايله معروف اولان (قسطابن لوقا) ده بویوک مترجم لردن معدود ایدی. طابلی افاده سی، پارلاق قریحه سیله ترجمه ایتدیکی کتابلری هرکسه او قوتدیریوردی. مع مافیه، بویوک مترجم لریسته سته (ماسرجویه)، (کرخی) و (ثابت) اسملرینی ده علاوه ایتک ایجاب ایدر. (ماسرجویه) هالنه سندن بویوک (ماسرجویه) ايله اوغلی (عیسی) هم ترجمه وهم تألیف ايله شهرت قازانمش، (کرخی) هالنه سندن ده (شهدی کرخی) ايله اوغلی یتشمشدر. حران صابیلرندن اولان (ثابت بن قره) ایسه مترجمك ده اولدینی قدر فلسفه ده ده بویوک بر موقع قازانمشدر. اوغلی (سنان) ايله حقیقی (ثابت بن سنان) ده هرايکی خصوصده پدزلرینه پك قیمتی برر پیرو اولمشلردر.

برنجی درجه ده کی بوشخصیتلردن صوکره مترجم لریسته سته اها برچوق اسملر علاوه سی ایجاب ایتمکدر. (ابن ابی اصیبعه)، کتب یونانیه نك ترجمه سیله مشغول اولانلرک مقدارینی اوتوزه قدر چیمقارمشدر. (ابن الندیم) فهرستده ایسه بو عدد دها زیادیه بالغ اولمقده در.

عباسیلر دورته انکشاف ایدن ترجمه فعالیتی بانهیجه شو اوچ صفحه تکاملی عرض ایتمکده در:

۱. — جنیدشاور مدرسه سی موقعی بغداده براقه رق تدریجاً سونیور، (بختیشوع) هالنه سیله (سرایون) و (مزنوئه) کې بویوک ومهم شخصیتلر بغداده کلیورلر.
۲. — آثار قدیمه نك حملی بر فعالیتله ترجمه لرینه دوام ایدیلورده بو خصوصده یالکز

مؤلفات یونانیه دکل، ایرانه، هنده، کلدانییه و قیطیله عاقد کتابلرکده ترجمه اولونیور.

۳. — ترجمه فعالیتک نتیجه سی اوله رق بالذات اسلام کنجلی ایچنده علم و فلسفه ده، بک ممتاز شخصیتلر یتیشور.

شایان دقتدرکه بودورده ترجمه اولونان آثار منحصر علمی و فلسفی در. یونان قدیم، ادب استک اشعار و داستانلرینه، یونانی اسطوره لره قارشی تمامیه بیگانه قالمشدر. بوکامقابل. یونان فیلسوفلرندن طانیلما یان شخصیتلر برقاچ ذاته منحصر قالمشدر. باشده ارسطو اولق، اوزره، افلاطون، فیثاغورث، دموقریت کی فیلسوفلر، اولدجه تدقیق ایدیلشدرده. فقط بو فیلسوفلرک مسلک لری حقنده کی معلوماتی اسکندریه طریق و سریانیلر واسطه سیله. آلمش اولدقلرندن، مختلف فیلسوفلرک نظریه و فکر لرینی اکثر نقاطده قاریشدیرهش، بونلرک هپسندنه برنوع نوبلاتونیزم کورمشلردر.

ایشته اوجونجی عصر هجری ده متکلمین سیستمی خیر بالامق صورتیله صفحه آتیلان. متفکرلر، ترجمه فعالیتک دوغوردینی بویکی جریان تمیل ایدیورلردی. فلاسفه اسمی آلمق صورتیله متکلمین دن آریلان بوجریان پرورلری، سریانیلرجه برکل کی تالق ایدیلن. یونان غننه فلسفه سنک حقیقی معاقلرندن باشقه برشی دکلردی. یالکز بونلر دیگر بوتون دیندار فیلسوفلر کی قطی برماهیق حائر عد ایتدکاری (فلسفه) ایله (دین)، (عام) ایله (ایمان) آره سندنه بروفاق کوریورلری.

حالبوکه یونان فلسفه سی حقیقت حالده اولدجه قاریشیق ریغین افکاری محتوی بولونیوردی. وهله اولی ده بوقاریشیق نظریه لری اسلام الهیاتی ایله توفیق مشکل برشیدی. ایشته اسلام فیلسوفلری نامی آلان متفکرلر، باشلیجه خصوصیتلرینی بو مشکلک ازاله سندنه کوسترمش، حقیقت تالق ایتدکاری یونان فلسفه سیله اسلام عقیده سی ائتلاف ایتدیرمکه چالیشمشلردر.

ایلک اسلام فیلسوفلری نظرنده فلسفه تک بر سیستمی. یالکز بیکارجه صفحه ومنظره سی واردی. بوصفجه لر، اک مثبت اختباریلکدن تصوفک اک مفرط شکلرینه قدر احتوا ایدیوردی. حقیقی فیلسوف مختلف صنفجه لر آره سندنه کی آهنگ وحدتی اک آبی آکلایه بیان کیسه ایدی. بویله بر آکلایش ایسه آنجق (ارسطو) ده واردی. بوسیدن اسلام فیلسوفلری (ارسطو) یه اقتدا ایتشلردر.

آرسطویی امام اتخاذا ایدن اسلام فیلسوفلرینک شعاری، عام و معارفده (نظرو برهان)، اثبات صانع خصوصنده ایسه (امکان) طریققی تعقیب ایتمکدی .

کرچه متکلمین ده نظر و برهان منهجی تعقیب ایتدکارینی ادعا ایدیورلردی . فقط فلسفه قدیمه عنعنه سنه پیرو اولانلر برهان یقینی منهجی آنجق کندیلری طریقندن تعقیب ایتدیلرکی، متکلمینک التزام ایلدیکی برهان ایسه برهان جدلی اولدیغنی ایلری سوره رک حق و حقیقت طرفدارلغنی کندیلرینه حصر ایدیورلردی .

فلاسفه نك بوادعاسی یك ده حقتسز دکلدی . چونکه متکلمین ایچون حقایق امورده اطلاع برواسطه فلاسفه ایچون بالعکس بر غایه ایدی . معین عقیده لری تشویشاتدن محافظه او عقیده لره مخائف اولانلرک فکر واستدلالارینی چوروتک ، تلیسلرینی اظهار ایلک کی اندیشه فلاسفه ده یوقدی .

مترجم کتابلردن ملهم اولانلر نه سلفیه نك تعقیب ایتدیکی طریق قرآنی ، نه ده متکلمینک التزام ایلدیکی طریق کلامی بکنیمورلری . سلفیه طریققی آنجق خلق کتله سنی ، بسیط فکرلی انسانلری اقناع ایدمه یله جک مقدمات خطابییه دن عبارت عدایدیور ، طریق کلام ده ایسه مجرد جدلی بر طریق کوریورلردی . نظرلرنده منحصر آ حق و حقیقتک پرسشکاری یالکیز کندیلری اولدیغندن حقیقی اهل برهان ده آنجق کندیلری ایدی .

فلاسفه نامنی آلان زمهره نك بوتلقیسی مشاهدله رینه مستند ایدی : متکلمین نامی آتنده طویلانلار اوزمانه قدر مختلف مذهبلر آره سنده کی تناقض و تعارضلری میدانه چیقارمق ، الیهیات مسائلنده دینه اتباع ایتک ، اصول فلسفیه نك معقولات ساحه سنده ده اصول دینه یه معارض اوله یله جک علمی برقیقی اولدیغنی اثباته چالیشمق کی غایه لر تعقیب ایلدکارلندن یك طبیعی اوله رق جدل طریققی التزام ایلدیلریدی . متکلمین دینی عهده طانیدقلرندن بوتون محاکمه لرنده بواساس کندیلرینه حاکم بولونیوردی . بونک ایچوندکه بدیهیات عقلیه یه مخالف کوردون نصوصک آنجق تأویلی ایله اکتفا ایدیورلردی .

خالبوکه ترجمه فعالیتک دوغوردیغنی یکی فرقه ، یونان فیلسوفلرینک فکر و نظرلرینی بعضی تعدیلاتله دینیات دائره سنه آلمق ، دیندن دوغان ویا ملهم اولان فکرلری فلسفه ساحه سنه یاقلاشدیرمق غایه سنی تعقیب ایدیورلردی . دیمک که اسلام فیلسوفلری نامی ویزیلن ذوات نظرلرنده حقیقتک حقیقی منهجی آنجق اسکندریه طریقله کان عنعنوی یونان فلسفه سنی ایدی . بو تاقی ده بولوندقلری ایچون یونان فلسفه سنک عنعنوی الیهیات مجموعه سی صابی ۲

قادر وسندن بر درلو خارجه حقیقامیورلردی . بو غنعهیه او قدر صادق ، یونان فلسفه سنک حق و حقیقت اولدیغه او درجه قانع بولونیورلردی . بونک ایچوندرکه نصوص و اقوال انبیایه آنجق تخیلی بر ماهیت وریورلردی . حق (فارابی) فلاسفه یی انبیایه ترجیح ایدیور . فیلسوفک امور متحققه یی ، نجی نک ایسه امور متخیله یی بیلدکارخی سویلیوردی . اسکندریه سوزکچندن صیزان یونان فلسفه سنک سریانیلر آرمه سنده آلدینی شککک تمادیسندن باشقه بر ماهیت عرض ایتمه یی بو جریان نه مبادی ظهورنده نده بالآخره واصل اولدینی دوره انکشاف و تکاملنده واسع نسبتده انتشار ایدمه مشدر . کتب مترجمه یی تعقیب ایدن ممتاز بر صنفه انحصار الیشدر .

شهرستانی (ابن سینا) دن اوله ، فیلسوف اسمی آلمش اولانلرک آنجق اون دوقوزه بالغ اولدقلری خبر ویرمکده در : الکندی ، حنین بن اسحق ، ابوالفرج ، ابو سلیمان السنجرى ، ابو سلیمان محمد المقدسی ، ثابت بن قره ، ابو تمام یوسف بن محمد اندلساوری ، ابو زید احمد بن سهل البلیخی ، ابو محارب حسن بن سهل ، احمد بن طیب النرخسی ، طایحه بن محمد النسی ، احمد بن محمد الاسفرائینی ، عیسی بن علی الوزیر ، ابو علی احمد بن مسکویه ، یحیی بن عبدی ، ابوالحسن العامری ، ابوالصبر محمد الفارابی دن عبارت اولان بو اون دوقوز داندن بر قسمی ده غیر مسلم در .

کرک بونلر وکرک بونلردن سوکره کلنلر ترجیحاً آرسطونک اسکندریه طریقه کلن مسلککی تعقیب ایتمشلردی . چونکه بوتون اسباب و عوامل فلسفهیه میل ایدن ذکالری منحصراً آرسطو مسلککی ترجیح و تعقیبه سوق ایدیوردی .

اولا فلاسفه قدیمه دن ترجمه اولونان آثار آرمه سنده آنجق (آرسطو) نک مؤلفاتی آنسیقلوبدیک ماهیتی حائر بولونیوردی . علوم و فنونه دائر هنوز هیچ برشی بیلمه یی فقط اوکریمکه آتشین بر شوق بسله یی دماغلر ایچون هر مسئلهیه جواب ویرن بر معلمه باغلامق قدر طبیعی برشی اوله مزدی . آرسطونک کتابلری ایسه بو وظیفه یی مع زیاده ایفا ایدمه بیلوردی .

ثانیاً ترجمه اولونان آثارک اکثریتی آرسطونک مؤلفاتیه شارحلرینک اثرلری تشکیل ایتمدیکندن بو مسلکک احاطه سی مسالک سائریه نسبتله داها سهللی کورونیوردی . اساساً کرک اسکندریه مکتبک ایکنجی و اوچونجی درجه ده کی مثللری و کرک سریانی معلملری آرسطونک کتابلری کندی آکلاییشلرینه کوره اوزون اوزادییه شرح و ایضاح ایتمش

اولدقلرندن فلسفی تبعاتنه یکی باشلایان مسلمان کنجلی ایچون بو مسلك داها چوق ایشلمش کلیوردی .

ثالثاً آرسطو شارحلرینک ترجمه اولونان کتابلرنده بو مسلك دیگر مسالکله مقایسه واولنله ترجیح ایدیلش بولونیوردی . اسکندریه مکتبک ایکنجی نسلی آرسطو مسلکته سوروکله ین جریان دیگر فلسفی مسلکله ده (آرسطو تالیزم) ده قنایاب اولماری احضار ایلشدی .

ایشته بو اسباب سوقیله درکه اسلام عالمده آرسطونک اثرلیله مؤلفین قدیمه طرفندن بو اثرلر اوزرینه یازیلش اولان شرحلر داها چوق مظهر رغبت اولمش ، اسلام فیلسوفلری نامی آلا نلر منحصر آرسطو مسلکی دیه اسکندریه مکتبک ایکنجی نسلی طرفندن ایلری سورولن سیستمی قبول ایلشلردر .

فی الحقیقه ایلاک جمله ده عربجه به ترجمه ایدیلش اولان فلسفی اثرلرک (اسکندر آفرودیسی) ، (تهمیسیتیوس) ، (آمونیوس) و (یحیی النحوی) [۱] کی ایکنجی دورک آرسطو شارحلرینه عائد مؤلفات اولدینی کورولمکده در .

اسلاملرک آرسطودن صوکره اهمیتله تتبع ایتدیکی ایکنجی فیلسوفده (افلاطون) اولمشدی . افلاطونک احاطه سی داها مشکل ، داها آز افاقیشمش ، اسکی مکتب فلسفیلرک روایتلری آره سنده داها آز حفظ ایدیلش اولان فلسفه سی ؛ ایلاک زمانلرده داها آز آکلاشلمش ، داها آز جاذبه لی اولمشدر .

متعاقب دورلرده ایسه بو ایکی استاددن باشقه مسلکلی آرزوق بربرلیله اویغون اولیان بر سورو فیلسوفلر داها تدقیق ایدیلشلردر . بونلر آره سنده نه نو - پلاتونیزم پیرولرندن (فرفورئوس) ، طیب (جالینوس) ، ایرانی (مانی) ، غنوستیک (مارسیون) ، آتومستیک (دیمقراطیس) اسملری ذکر اولونه بیلیر . بوتون بو فیلسوفلرک بربرلندن آرزو چوق فرقلی اولان مسلکلرینک توحید و تألیفندن بر غنعه فلسفه چیقیوردی که هیئت عمومیه سی اعتباریله نه نوپلاتونیزمه پک چوق یاقلاشیوردی .

[۱] یحیی النحوی ، ظهور اسلام هنکامنده اسکندریه ده یونان فلسفه سنک صوکره مثلی ایدی . مصر خطه سنک (عمرو بن العاص) طرفندن قحی هنکامنده یحیی النحوینک برحیات اولدینی واسکندریه کتبخانه سنک محافظه سی ایچون عمرو بن العاصه مراجعت و استرحامده بولوندینی حقنده (ابوالفرج عریغوریس) ک نقل ایتدیکی روایت افسانه دن باشقه برشی دکدر . چونکه (یحیی النحوی) نک هجرت نبویه دن برآز زمان اول وفات ایش اولدینی معلومدر . بناء علیه کنیدیسی دور فاروق ده برحیات کوسترمک برخطای تازیخیدر .

کریچه مورخ شهر (مسعودی) کندی زماننده یعنی دردنجی عصر هجری نصف اولنده اسلاملر آرسنده (فیثاغورث) فلسفه سنکده شایع اولدیفنی خبر ویرمکده در . فقط مسعودینک فیثاغورث فلسفه سنندن نه ئویلاتونیزمی آکلامقلغمز ایجاب ایدر . چونکه کریچه یازیش اسکی فلسفه کتابلرنده افلاطون و فیثاغورث مسلیکرینک نه ئویلاتونیزم ایله قاریشدریش اولدیفنی کورولمکده در .

اولجده اشارت ایندیکمز وجهله فلسفه یونانیه نک اسلاملر آرسنده نه ئویلاتونیزم شکنده انتشار ایتمه سنده ایلك مترجملرک یعنی سریانیلرک بویوک برتائیری اولمشدر . سریانیلر اوتونبری ادبیات حکمیه به پک زیاده رغبت کوستریورلردی . ادبیات حکمیه ایسته نه ئویلاتونیزمک مختلف مسلیکری توحید و تالیف شکلک انتشارینه پک مساعده بولونیوردی سریانیلر آرسنده افلاطون ، مه نادر ، سه کوندوس ، فیثاغورث کبی فیلسوفلرک روح فلسفیلرینی جامع و جیزه لر ، امثال و حکمیات مجموعهلری پک مقبولدی .

سریانیلرک بو تمایلی اسلاملر آرسنده کورولمکده در . اسلام متفکرلری طرفندن نه ئویلاتونیزمه بویوک بر رغبت کوستریش اولدیفنی حالده بو فلسفه نک استادلرندن اولان (پلوتین) نک آز طانیغش اولماسی شایان حیرتدر . کریچه یازیش اسکی مؤلفانده (شیخ یونانی فلوطن) دبه قید ایدیان بر مشهور فیلسوفه عاند بعضی اثرلرک (افلاطون) ویا (آرسطو) به اسناد ایدیش اولسنک سبی بودر .

مسلمان متفکرلرینک آرسطویه قارشی کوستردکاری مجلویت سائقه سیله درکه آنارینک مه تافیزیکه عاند اقسامی پک ایرکندن یعنی هجری ۲۲۶ تاریخته دوغرو (ابن ناعم) طرفندن کریجه به ترجمه اولونمشدر . اثر ، پک بویوک رغبت مظهر اولدیغندن خلیفه (المعتصم علی الله) ک اوغلی (احمد) ، عرب فیلسوفی (الکندی) بی ترجمه بی تکرار اصلیه تطبیق ایدره ک محتاج اصلاح اولان اقسامی تصحیح ایتکه مأمور ایشدر .

آرسطونک اثرلری آرزوق طانیقدن صوکره بو اثرلر اوزرینه یونانی واسکندریه لی شارحلر طرفندن یازیش اولان کتابلرده آریجه کریجه به نقل اولونمشلردر . شارحلر آرسندن بالخاصه (پورفیر) ، (اسکندر آفرودیسی) ، (تیمستیوس) ، (ژان فیلیپون) ک اثرلری کاملاً کریجه به ترجمه ایدیشلردر .

آرسطونک اک بویوک شارحلرندن صابیلان (اسکندر آفرودیسی) متفکرکنج مسلمانلر نظرنده پک یوکسک بر موقع علمی بی حائر اولدیغندن اثرلری فاحش فیثاتلرله قابیشیلوردی . مؤلفانندن یالکیز ایکینسک اوج بیگ آنون صاتیلمش اولدیفنی مرویدر .

آرسطونک دیکر برشارحی اولان (تیمستیوس) ک اثرلری ده بویوک بررغبته مظهر اولدقلرندن (حنین) ، (اسحق) ؛ (ابوبشر مق) ، (یحیی بن عدی) کی متبحر مترجملرک همیتله عربجهیه نقل اولومشلردر .

(سیمپلیسیوس) طرفندن آرسطونک روح حقندمکی اثری اوزرینه یازیلان شرحله (ماسیدون) ک عینی مؤلفک بعضی اثرلرینه یازدیغی شرحلر ، (پروکلوس) ک تهئولوژییه دائر اولان اثری ده ایلك جمله ده ترجمه اولونان قیمتدار مؤلفاتی تشکیل ایدیورلردی . کورولیورکه اسلام متفکرلری فلسفی تدقیقاته باشلادفاری زمان اک چوق (آرسطو) و (افلاطون) اسملری آرقه سنده یورومش ، بالخاصه آرسطونک اسکندریه ده باشقه برنک آلان فلسفه سنی ایشلتمکه چالشمشلردر . ایشته اسلامی مؤلفات فلسفیه ده کی (مشائیه) و (شراقیه) مکتبلرینک منشألری بودر .

مشائیه اسمی ، آرسطو مه تودی دائره سنده نظر واستدلال طریققی تعیب ایدنلره ویریلش اولدیغی کی ، حقیقته ریاضت و مشاهده ایله وصول امکانی ادعاسنده بولونانلره ده (اشراقیه) دینلمشدر .

مشائیون ، کندیلرینی صمیمی وخالص آرسطو پیروی عد ایتدکاری کی اشراقیون ده کویا افلاطونک معقلری اولیورلردی . فقط حقیقت حاله نه مشائیه طریق تام معناسیله آرسطوسیستمی ایدی ، نه ده اشراقیه افلاطون سیستمی ایدی . هرایکیسی ده اسکندریه ده آلدقلری شکلره یورومشلردی .

مشائیون ، کندی طریقلرینک قوه نظریه ایله استکمال وقوه نظریه نك مراتب اربعه سنده ترقی اساسنه مستند اولدیغی ادعا ایدیورلردی . قوه نظریه ایچون قبول ایتدکاری مراتب اربعه یی ده (عقل هیولی) ، (عقل بالفعل) ، (عقل بالملک) و (عقل مستفاد) ناملریله آیرمشلردر . عقل مستفاد مرتبه سی ، نفسک ادراک ایتدیکی نظریاتی هیچ برشی غائب اولیه جق حیثیتده مشاهده طرزنده ایضاح ایدیور ، بومرتبه نك نفس ناطقه ایچون سعادت عظمی و غایه قصوی اولدیغی سویلیورلردی .

اشراقیه طریقته کنجه اوده ، قوه عملیه ایله استکمال وقوه عملیه درجانبده ترقی جهجی ایدی . بو درجه لرده تهذیب ظاهر ، تهذیب باطن ، نفسک شکوک واهامدن آزاده صور قدسیه خالصه ایله تجلیسی ، ملاحظه جمال و جلال الهی ناملریله تفریق ایدیلکده در .

کورولیورکه اشراقیه طریقی ، حقیقی افلاطون مسدکی دکل بلدکه (نه ئو پلاتونیزمی برتصوف) در . بوسیستمده ، ظن ایدیلیدیکی کی هندی ویا ایرانی عناصر موجوددکلدر .

اولجده اشارت ایدیلیدیکی وجهله اسلام فیلسوفلری دینیلن ذوات افلاطون و آرسطو فلسفه لری دیه بو ایکی فلسفه نك اسکندریه - سریانی مکتبلرینده یوغورولان شکللریخی آلمش اولدقلرندن حد ذاتنده يك فرقلی اولان بو ایکی فلسفه آردسند بویوک بر مبانیت کورمه مشلردر . حق هرایکی طریقی بردن التزام ایدنلر اولمشدر . اشراقیه طریقی متصوفه وجودیه مسلکندن بویوک بر اعتنا ایله آیران (ابن طفیل) بیه بر برلرینه مقابل وهیچ اولازسه یکدیگرندن آیری اولماسی ایجاب ایدن مشائیه و اشراقیه طریقلری آردسندکی فرقی استعدادی بر تنوع ، قسمی بر تخصص کی کوسترمش ، تعبیر دیگرله بو فرقی عیق رنکک آفات مختلفه سی ماهیتده تصویر ایشلدر .

دیملک که فلاسفه اسلامییه مشائیه و اشراقیه طریقلری آردسند غایه اعتباریه بر مبانیت کورمه مش ، نفس ناطقه نك بو ایکی طریقدن هر هانکی بریه معرفت علیایه واصل اوله بیله جکفی قبول ایشلدر . شو قدرکه مشائیون بو غایهیه وصول ایچون قوه نظریه ایله استکمال مه تودینی ، اشراقیون ایسه قوه عملیه یعنی مشاهده وحدس استغراقی ایله استکمال مه تودینی ترجیح ایشلدر .

مع مافیه مشائیونده (قدرت محضه) نك یعنی (الله) ك مادهیه تأثیرینی ایضاح ایچون نه ئو پلاتونیزم طرفدارلرینك دو قزینلری آلمش بر نوع (صدور Emanation) قبول ایتك صورتیه (الله) ایله (عالم) آردسته (عقول افلاک) ی قویمشلردر . فقط « ابن خلدون » کده تصریح ایتدیکی وجهله اشراقیه طریقیله حاصل اولان معرفت داها قطعی ، داها وسعتلی کورولیوردی . کرچه مشائیه طریقه کوره قوه نظریه مراتبک دردنجیسی تشکیل ایدن (عقل مستفاد) دن « نفسه علی سبیل المشاهده صور معلومات فیضان ایده جکی » قبول ایدیلور و بو اعتبارله مشائیه نك عقل مستفاد مرتبه سی اشراقیه طریقده کی قوه عملیه نك اوچونجی درجه سنه یعنی « نفسك صور قدسیه خالصه ایله تجلیسی » مرتبه سنه مشارك اولیوردی .

فقط مناظره و مباحثه طریقده و همك غلبه و استیلا سی اولدینی جهته « عقل مستفاددن نفسه فیضان ایدن صور معلومات شبات و همیه دن خالی اوله میه جفی » ایلری سوروله رك اشراقیه طریقی ترجیح اولونیوردی .

چونکه اشراقیه طریقهده کی قوه عملیه نك اوچونجی درجه سنده یعنی نفسک تجلی ایندیکی
 « صور قدسیه خالصه » ده بویه بر شهبهیه احتمال ویرلیوردی. فی الحقیقه اشراقیه سیستمه
 کوزه بو مرتبهده قوای حسیه نك قوه عقلیهیه مستخر اوله جئی قبول ایدیلش اولدیغندن
 آره لرنده بالطبع منازعه تحکم احتمالی قلیوردی .

بوندن باشقه اشراقیه طریقه نك اوچونجی مرتبه سنده « نفسه فیضان ایده جك اولان
 صور قدسیه خالصه نك » بعضاً بك فیضی و بك بول اوله بیله جکی تصور ایدیلوردی. (غزالی)
 دییورکه : « تمامیه و مکمل صورتده صیقلدان اولان بر آینه قارش و سنده کی صور کثیره
 کاملاً او آینهده ارتسام ایده بیله جکی کی نفس ناطقهده کدوراتدن درجه صافی
 و واساخ تعلقات دنیو به دن صفاتی نسبتده صور کثیره فیضانه مستعد اولور . »

حالبوکه مشاییه طریقه نك عقل مستفاد مرتبه سی ایچون بویه بر حال تصور اولو میوردی .
 ینه (غزالی) دییورکه : « عقل مستفاد مرتبه سنده نفسه واقع اولان فیضان مجهوله وصول
 ایچون ترتیب اولونان مبادی ایله متناسب اولور . ناصیل که آنجق بر قسمی صیقلدار اولان
 آینهده محاذات کثیره دن آنجق بر قسمی ترسم ایدر . »

کورولورکه اشراقیون ، « ثوبلاتونیزمده دها زیاده ایلری کیمش ، حق تدریجاً
 حیستیسیمیزمه میل ایدرک انسانله عقل اولک ویا (الله) ک اتحادیه مشغول اولمشلردر .
 فلسفه اسلامییه قایشه سی آئنده طویلانلردن (لکندی) ، (فارابی) ، (ابن سینا)
 و (ابن رشد) مشاییه فلسفه سی ممثلی اولدقلری کی (ابن باجه) و (ابن طفیل) ده فلسفه
 اشراقیه یی تمثیل ایدرلر .

مع مافیه اسلام عالمده کی فلسفی حرکتیه عمومی بر نظر عطف ایدیه جك اولورسه بو حرکتک
 یالکیز آرسطو و افلاطون پیرو لکینه انحصار ایتمه مش ، بلکه بر چوق صفحه لر کچیرمش
 اولدیفی کورولمکده در . بو صفحه لر آره سنده نصوصیه ، ربیه ، ظهوریه سیستملرندن باشقه
 (اسپینوزا) و معاصر (وجودیه) نظریه لرینک ایزلریخیه ده بولمق قابلدور .

بو یوک اسلام فیلسوفلرینک صوکنجیلری میلادی اون ایکنجی عصرده یاشامشلردر .
 میلادی اون اوچنجی عصردن اعتباراً آرتق حقیقی مشاییه منتسبی اوله زق کیمسه کوروله مه مکده در .
 بو تاریخدن صوکره آنجق اصول کلامیه ایله اصول فلسفه یی مزج ایدن ، مسائل دینییه
 فلسفی محاکمه لرله اثباته چالیشان بر قاج عالم کلام ممثلی یتیشمشدر .

مشاییه و حق اشراقیه مکتبلرینک اندراسنده اک مهم عامل اون ایکنجی عصر میلادیدن

اعتباراً انکشاف ایدن اشعری مذہبی اولمشدر [۱]. اشعری نك قوردیغی مذهب آ ز زمان ظرفندہ باشدہ معتزلہ اولمق اوزرہ دیگر مذہبلی رغبتدن دوشورمش وتدریجاً فکری دار ومحدود برجنبر ایچنہ آلمشدر. بوجہر تشکل ایتد کدن صوکرہ طبیعتیلہ فلسفہدہ تدریجاً نولمشدر. بوسیدندر کہ شرقدہ (ابن سینا) دن صوکرہ مشائئہ سیستمندہ بویوک بر فیلسوف دہا یتیشہ مہمشدر. کرچہ متعاقب دورلردہ اشعری کلامی تقویہ ایچون فلاسفہ نك اساسلردن استفادہ ایتمک کبی بر جریان اویانمش وبو یولده یازی یازان مؤلفر اولمشدر. فقط بو مؤلفر آره سندہ بر اوریش نالیته کوسترہ بیان شخصیت چیقمامشدر. بالعکس بو جریان ہم فلسفہ نك ، ہم دہ اشعری کلامنك سبب انقراضی اولمشدر.

مدرس

م. م. شمس البریمہ

[۱] اشعری مذہبی (صلاح الدین ایوبی) و اخلاقی زمانندہ مصر دہ ، (موحیدین) دواتی دورندہ آفریقا و اندلس دہ انکشاف ایتش و بورالردہ تدریجاً حرکت فلسفہ بی طور دیرمشدر. موحیدین حانداننك میلادی ۱۱۸۴ تازیخندہ جلوس ایدن اوچنچی حکمداری (المنصور ابو یوسف یعقوب) زمانندہ اندلسک صوکر بویوک فیلسوفی اولان (ابن رشد) خبیلی تضييقه معروض قالمشدر. المنصورک اوغلی زمانندہ ایسہ (اشییلیہ) لی (ابن حیب) تبعات فلسفیہ ایلہ اشتغالی یوزندن تعقیباتہ دوجاز اولشد.